

Ajaki Tamási Áron Katolikus Általános Iskola és
Alapfokú Művészeti Iskola, Óvoda és Bölcsőde

ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	8
Az Óvodai nevelés országos alapprogramja	8
1.1. Bevezető gondolatok	9
1.2. Az Óvoda bemutatása	9
1.3. Keresztény Szellemű Program	9
1.4. Katolikus Óvoda küldetés	10
1.5. Az Egyház nevelésre irányuló alapelvei	12
1.6. Nevelési Programunk elkészítésekor figyelembe vett dokumentumok	13
1.7. Óvodánk helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései	13
2. KATOLIKUS ÓVODAKÉP ÉS GYERMEKKÉP	15
2.1. Katolikus Óvodakép	16
2.2. Katolikus Gyermekekép	17
2.2.1. Óvodaarculat Óvodánk védőszentje II. János Pál pápa	20
2.2.2. Katolikus Óvodapedagóguskép	21
2.2.3. A pedagógiai munkát segítő feladata	22
3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	22
3.1. Személyi feltételek	24
3.2. Tárgyi feltételek	25
3.3. Szervezeti és időkeretek	26
3.3.1. Napirend	27
3.3.2. Hetirend	28
3.4. A nevelőmunka tervezése	29
4. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJAI, FELADATAI	31
4.1. A Katolikus óvodai nevelés céljai	31
4.2. A katolikus óvodai nevelés feladatai	32
4.2.1. Hitre nevelés	32
4.2.2. Az egészséges életmódra nevelés	35
4.2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	39
4.2.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	42
4.2.5. Hagyományápolás a környezet tevékeny megismerése tükrében	45
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	55

5.1. Játék.....	55
5.2. A külső világ tevékeny megismerése	59
5.2.1. A külső világ tevékeny megismerése – A környezet mennyiségi és formai összefüggései során	62
5.3. Mozgás	64
5.4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	68
5.5. Verselés, mesélés	71
5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	75
5.7. Munka jellegű tevékenységek	78
5.7.1. Munka	79
5.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	82
5.8.1. Tanulás	82
6. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	86
6.1. Egészségnevelési elvek, Egészségfejlesztési program	86
6.2. Környezeti nevelési elvek	95
7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	100
7.1. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei	100
7.1.1. Az iskolába lépés feltételei, az óvoda sikerkritériuma	100
8. GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	106
8.1. Gyermekvédelem	107
8.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	110
8.2.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	110
8.2.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	119
8.3. Az óvoda speciális szolgáltatásai	121
9. AZ INTÉZMÉNY INTEGRÁCIÓS PROGRAMJA	122
10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	126
10.1. Az óvoda és a Római Katolikus Egyház kapcsolata	126
10.2. Kapcsolatunk az egyházakkal	127
10.3. Kapcsolat a Katolikus Pedagógiai Intézettel.....	127
10.4. Az óvoda és a család kapcsolata	127
10.5. Az óvoda és iskola kapcsolata	128
10.6. Kapcsolatunk az egészségüggyel	129
10.7. Kapcsolatunk a pedagógiai szakszolgálattal	130

10.8. Speciális képességeket vizsgáló szakértői bizottsággal való kapcsolatunk	130
10.9. Kapcsolatunk a pedagógiai szakmai szolgáltató intézményekkel	130
10.10. Kapcsolatunk a helyi önkormányzattal	131
10.11. Kapcsolatunk az Alapszolgáltatási központtal	131
10.12. Kapcsolatunk a Kultúra Házával	131
10.13. Kapcsolatunk a Kisvárda Várszínház és Művészetek Házával	131
11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	132

Törvényi előírások figyelembe vétele

A program a 137/1996. (VIII.28.) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, magába foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva az 1993. évi LXXIX. Köznevelési törvényt valamint, az azt módosító 1999. évi LXVIII. számú törvényt, majd a 2011.évi CXC. törvényt a köznevelésről, annak végrehajtási rendeleteit, köznevelés távlati fejlesztésének stratégiáját, a megyei és városi köznevelési koncepció irányelveit.

Ezen kívül a program az alábbi törvényeket, rendeleteket figyelembe véve készült:

- 32/1997. (XI. 5.) számú-, valamint az azt módosító 19/2001. (III. 29.) OM rendelet
- és a 18/2002.(IX. 29.) OM rendeletről, a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei
- 23/1997. (VI. 4.) számú MKM rendelet és az azt módosító 37/2000. (X. 29.) rendelet a
- Fogyatékos gyermekek nevelésének irányelveiről és az azt módosító 2/2005.(III.1) OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII. 13.) Korm. Rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. Rendeletet módosítja
- 36/1999.(VIII.24.) OM rendelet a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról
- 3/2002.(II.15.)OM rendeletet a Köznevelés minőségbiztosításáról és minőségfejlesztéséről
- 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról. A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 368/2011. Kormányrendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (államháztartás részét képező intézmények számára)
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012.(VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezeteiről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet A pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- Az egyház az iskolák alapítását és fenntartását fontos missziós feladatnak tartja. Ezt különböző dokumentumokban részletesen kifejti, és az Egyházi Törvénykönyvben szabályozza:
- "A mai társadalomban (....) az Egyház égető szükségességét érzi annak, hogy biztosítsa a keresztény gondolkodás jelenlétét." (Kat. Isk. 11.)
- Ezért a Katolikus Nevelés Kongregációja "felhívja a nevelés összes felelőseit - a szülőket, az oktatókat, a fiatalokat, az iskolai hatóságokat-, hogy ide összpontosítsák minden erejüket és minden rendelkezésükre álló anyagi eszközt, hogy ezek segítségével a katolikus iskola valóban a társadalom javát szolgáló és egyúttal apostoli munkát végezzen." (Kat. Isk. 4.)
- "A nevelés eszközei közül a krisztushívőknek különösen nagyra kell értékelniük az iskolákat, melyek kiemelkedő segítséget nyújtanak a szülőknek nevelői feladatuk teljesítésében." (CIC 796. 1.§)
- "A katolikus iskolák igazgatói a helyi ordinárius felügyelete alatt gondoskodjanak arról, hogy az oktatás ezekben az iskolákban tudományos szempontból legalább olyan szinten álljon, mint az illető vidék többi iskolájában." (CIC 806. 2.§)
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról
- Egyházi Törvénykönyv
- II. Vatikáni Zsinat dokumentumai
- 137/2018.(VII.25). Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- A 2019. évi LXX. törvény

HIVATALOS ADATOK

Intézmény neve: Ajaki Tamási Áron Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Óvoda és Bölcsőde

Intézmény címe: 4524 Ajak Hajnal út 9-11.

Intézményegység neve: Ajaki Tamási Áron Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Óvoda és Bölcsőde

Intézményegység címe: 4524 Ajak Hajnal út 9.

Telefonszáma: 45-455-029 fax: 45-455-029

E-mail: rozmaringov@freemail.hu

Fenntartónk:

Neve: Debrecen- Nyíregyházi Egyházmegye

Címe: 4024 Debrecen, Varga út 4.

1. BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a) a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző – köztük az innovatív – pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti pedagógiai programját: vagy átvesz és adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját pedagógiai programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

2. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni.

- a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.

1.1. BEVEZETŐ GONDOLATOK

Intézményünk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk. Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meglévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek. Óvodánk Katolikus szellemben írt hagyományőrző központú programjával, meglévő személyi, és tárgyi feltételekkel biztosítjuk a gyermekek fejlődését.

1.2. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Óvodánk 1961-ben épült a nagyközség közepén. Intézményegységünkben óvoda és bölcsőde működik. Egyre több szülő kívánja gyermekét keresztény szellemben, keresztény környezetben, keresztény erkölcsi normák szerint nevelni. Hála Istennek 2017/2018. nevelési évtől a Debrecen – Nyíregyházi Egyházmegye fenntartása alá került. Helyi pedagógiai programunk a nevelőtestület által írott program. Átdolgozáskor figyelembe vettük a Kormány 363/2012. (XII.17.) Kormányrendeletét az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, valamint a Segédanyag a katolikus óvodák pedagógiai programjához c. kéziratot. Nevelőtestületünk az itt olvasható Pedagógiai Programot annak szellemében készítette el, hogy a gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Nevelésünk kiindulópontja a gyermeki személyiség teljes, szeretetben gazdag kibontakoztatása, a gyermekéletet megillető jogok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés biztosítása. A fejlődő gyermeki személyiséget gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Helyi pedagógiai programunk egy olyan keresztény szellemű, gyermekközpontú óvodai modell, mely gazdag tevékenységrendszer biztosításával, innovatív pedagógiai törekvéssel fejleszti minden gyermek személyiségét, kiegészítve a családi nevelést.

1.3. KERESZTÉNY SZELLEMŰ PROGRAM

Országos viszonylatban növekszik, gyarapodik a katolikus oktatási intézmények, így az óvodák száma is. Ez az örömdetes tény növeli az ilyen típusú intézményben szolgáltatást vállalók felelősségét. A gyermek Isten ránk bízott ajándéka. Szüleinek olyan kincse,

amelynek értékét gyakran kevéssé ismerik, s a katolikus óvoda evangelizáló munkája során ez a kincs a szülő számára fokozatosan föltárul.

Az óvodánk pedagógiai hitvallása: a keresztény óvodai nevelés tükrében feladatunknak tekintjük a keresztény értékek követését, a hit csírájának elültetését, a gyermekek személyiségének tiszteletét, őszinte szeretetét. Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítőik) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Kiemelt figyelmet fordítunk a vallásos nevelésre, a jó közösség kialakítására, ahol az egymásért való őszinte tenni akarás mindennapi életünk része. Fontos óvodánkban a ***hagyományok ápolása***, a gyermekek egészségének megóvása.

Keresztény nevelési programunk fokozottan kiemeli a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, az egészséges életre nevelést, valamint a tehetséggondozást. Fontos számunkra, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas óvodai nevelésben.

Óvodai nevelésünk célja: ***vallásos és nemzeti kultúránk közvetítése*** által, a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi gazdagítása, képességeinek kibontakoztatása, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem biztosítása, a keresztény hitélet megalapozása, az élet értékeinek megláttatása és annak megbecsülésére nevelés.

Hivatásunkat Krisztus tanítását elfogadó emberként végezzük, s így módon az Egyház, a család és a társadalom javát szolgáljuk.

Pedagógiai munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek változó társadalmi körülményeit, az élményanyagok különbözőségeit, a bekövetkezett változásokat, a tevékenységi lehetőségek átrendeződését, a család megváltozott szerkezetét és értékrendjét. Mindezek a változások új feladat elé állítanak a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásában.

Feladatunk és küldetésünk az óvodai környezetet és életet a gyermekeknek olyanná alakítani, ami építőleg hat lelki életükre, szellemi fejlődésükre, magatartásukra és egészséges életmódjuk kialakítására. Ezt megvalósítani csak a határtalan, végtelen és Istentől kapott mélységes szeretetben lehet.

1.4. A KATOLIKUS ÓVODAKÜLDETÉS

„Menjetek tehát, tegyetek tanítványommá minden népet,[...] Íme, én veletek vagyok mindennap a világ végéig.” (Mt 28,19 – 20b)

A katolikus óvoda küldetése a társadalom felé

Az Egyház Krisztustól kapott parancsa a misszionálás. Az emberek Isten felé vezetése, üdvösségre segítése alapvető magatartása, lelkiisége kell, hogy legyen a Krisztust követő embernek (Mt5,11-16). Bár az Egyház 2000 éves, ezt a feladatot minden embernél újra kell kezdeni. Az Egyház küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis kinyilvánítsa mindenki előtt az üdvösség örömhírét. Jézus Krisztus evangéliumában egészen megvan az igény, hogy belegyökerezzenek a hívek lelkébe és életébe. Éppen ez a célja a katolikus óvodai nevelésnek.

A katolikus közoktatás tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember fejlesztésén munkálkodjék, hiszen Krisztusban, a tökéletes emberben minden emberi érték teljesen kibontakozik és egymásba fonódik. A misszionálás egyik eszköze a katolikus óvoda, melyben a nevelés, a gyermek harmonikus személyiségfejlesztése és a tanulás megalapozása folyik.

Korunk nélkülözi a stabil értékrendet. Az egyházi óvoda a krisztusi tanítás fényében felismerve az ember alapvető küldetését, az egészséges személyiség és a hit alapjait egyszerre kívánja megvetni. A családokkal való kapcsolattartás során az óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására. A katolikus intézmény nyitott mindazon családok számára, akik elfogadják az óvoda katolikus szellemiségét. Más felekezetből érkező családoknál tiszteletben tartja saját vallási szokásaikat.

A katolikus óvoda küldetése a pedagógus felé

Az egyházban a katolikus óvoda szerepe egyre nagyobb, mert kiemelkedő segítséget nyújt a krisztushívó szülőknek a nevelési feladatuk teljesítésében.

A katolikus óvodában a pedagógusoknak ki kell tölteniük helyes tanításukkal és becsületes életükkel. Az óvoda a céljait csak akkor érheti el, ha az óvodapedagógusokat, sőt az óvoda egész alkalmazotti közösségét is áthatja a katolikus küldetéstudat. A munkatársak a fenntartó által megfogalmazott erkölcsi elvárásokkal azonosulnak, munkájukat aszerint végzik.

A katolikus óvoda küldetése a gyermek felé

A Teremtő öröktől fogva ismer minden embert. Testi, lelki, szellemi értékeket helyezett el a gyermekben, amelyeket a neveléssel kell felszínre hozni mindazoknak, akik a gyermekért felelősek. A gyermeket sem a szülő, sem a pedagógus nem formálhatja „saját képére és hasonlatosságára”, hanem a Mennyei Atya vele kapcsolatos szándékát kell kifürkésznie és megvalósulásában segíteni. A gyermek fejlődése során az ismereteket, a tapasztalatokat környezetéből szívja magába. A vele kapcsolatban lévő felnőtt feladata, hogy olyan környezetet teremtsen a gyermek körül, amely segíti érdeklődését, mozgatja belső kreativitását, és utat nyit Isten szavának.

„Törvényemet belsejükbé helyezem, szívükbe írom be.”

(Jeremiás 31,33)

1.5. AZ EGYHÁZ NEVELÉSRE IRÁNYULÓ ALAPELVEI

Az Egyház az emberek üdvösségének szolgálatára irányuló küldetésének megvalósítása során főként azokkal az eszközökkel él, amelyeket maga Jézus Krisztus bízott rá. Fölhasználja azokat az eszközöket is, amelyek különböző korokban és különféle kultúrákban alkalmasak arra, hogy természetfölötti céljához közelebb segítsék, és előmozdítsák az emberi személy kibontakozását. Az Egyház különleges eszközt lát közoktatási intézményeiben a teljes ember kifformálására.

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai közül különösen a *Gravissimum Educationis* Momentum kezdetű leszögezi a katolikus nevelés jelentőségét

„Az egyháznak is feladata a nevelés sajátos okból: először is azért, mert el kell ismernie, hogy nevelésre képes közösség. Legfőképpen pedig azért, mert kötelessége hirdetni az üdvösség útját minden embernek. A hívők számára át kell adni Krisztus életét és állandó szorgoskodással segíteni kell őket, hogy ennek az életnek teljességére eljussanak.”

A katolikus óvoda része az Egyház üdvözítő küldetésének, különösen a hitre nevelés területén. Az Egyház a katolikus óvoda által föl kínálja korunk embereinek a maga nevelési elgondolását, mely elősegíti az ember személyiségének teljes kibontakozását. Amikor a katolikus nevelésről szólunk, Jézus által adott küldetésről van szó, tehát szükséges megfontolni:

- a Szentírás tanítását, belőle Jézus tanítói és nevelői magatartását, az apostoli küldetést
- az Egyházi Törvénykönyv rendelkezéseit
- a zsinati dokumentumokat és a pápai megnyilatkozásokat.

1.6. NEVELÉSI PROGRAMUNK ELKÉSZÍTÉSEKOR FIGYELEMBE VETT DOKUMENTUMOK

- a Szentírás
- az Óvodai nevelés országos alapprogramja
- az Egyházi Törvénykönyv ide vonatkozó részei
- a katolikus egyházi dokumentumok nevelésre vonatkozó részei

1.7. ÓVODÁNK HELYI NEVELÉSI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI

Nevelési alapelveink

- Alapvető erkölcsi szokások, keresztény értékek megismertetése, közvetítése, a katolikus óvodai nevelésben a hit csírájának elültetése, keresztény értékrend megalapozása
- Mindennapi életünk része az egymásért őszintén tenni akaró jó közösség kialakítása, melyet segítenek a közösségért végzett tevékenységek, közös együttlétek.
- Fontos feladatunk a hagyományok ápolása, keresztény és nemzeti kultúránk közvetítése.
- A gyermekek egészséges életre nevelése a közvetlen környezet lehetőségeinek maximális felhasználásával (mozgás, életritmus, táplálkozás)
- Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség adottságainak, képességeinek és szükségleteinek szabad, teljes kibontakoztatása, az egyéni és életkori sajátosságok igénybevételével
- Minden gyermeket aktivitása, motiváltsága és kíváncsisága ébrentartásával el kell juttatni – jogai tiszteletben tartása mellett – képességei maximumára.
- Nemzeti ünnepeink megünneplése, a nemzeti jelképek megismertetése, a hazaszeretet elültetése a gyermeki lélekben fokozott hangsúlyt kap.

Nevelési értékeink

- Vallásos és nemzeti kultúránk közvetítése által a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi gazdagítása, képességek kibontakoztatása, melyek biztosítják a gyermekek személyiségének a fejlődését illetve közösségi életre történő felkészítését a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítségét.
- Szeretetteljes légkörben az érzelmi biztonság megteremtése. A gyermekek mindenekfelett álló érdeke a gyermek szükségleteinek kielégítése. A gyermek harmonikus fejlődése érdekében lehetőséget kap az érzelmi, gondolati és élményi kifejezésre, ezzel segítjük az egészséges személyiség kialakulását.
- Feltétel nélküli szeretetre, kölcsönös tiszteletadásra nevelés. Hit felébresztése, keresztény hitélet megalapozása és az istenkép kialakítása a kisgyermekben. A hit csíráját elültetjük a bibliai ismerettel, templomlátogatásokkal, családi zárandoklat szervezésével, lelki percekkel.
- Az élet értékeinek megláttatása, felfedeztetése és annak megbecsülésére nevelés. Keresztény kultúránk és magyarságunk hagyományainak feltárása az ünnepek üzenete által.
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.
- A közösen végzett tevékenységek örömeivel az együttlétek erősítik az erkölcsi tulajdonságokat – udvariasság, segítőkészség, figyelmesség, kitartás, szabálytudat, önzetlenség, együttérzés, igazságosság – melyek megalapozzák a szeretetelli értékrendet.
- A sokoldalú természet és élet közeli személyiségfejlesztő nevelőmunka által a gyermekek eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet. Minden gyermeknek biztosítjuk egyéni adottságukhoz mértén a felzárkóztatást és a tehetséggondozást.

Nevelési célkitűzéseink

- A keresztény és a hagyományörző pedagógiai program által az óvodai környezetet és életet a gyermekeknek olyanná alakítani, ami építőleg hat lelki életükre, szellemi fejlődésükre, magatartásukra és egészséges életmódjuk megalapozására.

**Ezt megvalósítani csak a határtalan, végtelen és Istentől kapott
mélységes szeretetben lehet!**

2. KATOLIKUS ÓVODAKÉP ÉS GYERMEKKÉP

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek

megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2.1. KATOLIKUS ÓVODAKÉP

A katolikus óvoda a katolikus közoktatási rendszer alsó láncszeme. Arra törekszünk, hogy gyermekeink szeretetteljes, derűs érzelmi biztonságot nyújtó légkörben nevelkedjenek, fejlődjenek, mely a múlt értékeinek átmentését a jövő számára, a környezet tevékeny megismerésén keresztül biztosítja az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelően a műveltség tartalmak közvetítésével.

A program alapelveinek meghatározásában kiindulópont az, hogy:

- minden gyermek más-más egyéniség, és személyiségének fejlesztését csak saját képességének figyelembe vételével lehet végezni,
- az óvoda dolgozói törekedjenek arra, hogy példaadásuk, modellértékük hozzájáruljon a jó társas kapcsolatok alakulásához a közösségben, hogy feltétel nélküli szeretetükkel nyújtsanak biztonságérzetet minden gyermek számára,
- a gyermek úgy ismerje meg pozitív és negatív tulajdonságait, saját értékét, hogy ne sérüljön lelki világa. Ezeket a pszichikai élményeket a semmivel nem helyettesíthető játék közben élje, tapasztalja meg.

E program biztosítja azt, hogy a természeti - és társadalmi környezet megismerését elsősorban meg tapasztalások útján, spontán és tervszerű ismeretszerzések alkalmával, játékosan, a néphagyomány illetve annak helyi jellemzői megszerettetésén keresztül éljék meg.

Az óvodakép közös megfogalmazása azoknak az elemeknek az összegyűjtését tette szükségessé, amelyet intézményünk vállal.

Ennek figyelembe vételével a közös óvodaképre a következők jellemzők:

- Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek beóvodáztatásától az iskolába lépéséig.
- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.
- Az intézménybe beíratott gyermekek számára megteremti az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.
- Funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók.
- Közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.

2.2. KATOLIKUS GYERMEKKÉP

Gyermekekép

Az Országos Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermekfejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

„A keresztény ember számára a gyermek Isten ajándéka, az élet folytonosságának láncszeme. Az Isten adta természet és erkölcs törvényei szerint lép az életbe, és az Isten adta törvények szerint kell belőle embert fejleszteni. Érték, mert fejlődő életbimbó, érték, mert Istentől származik, érték, mert halhatatlan lélek lakik benne.”

/dr. Marczell Mihály/

Valljuk, hogy a gyermek – akit nevelünk – a jövő záloga.

Amikor tehát megfogalmazzuk gyermekképünket, arra gondolunk, hogy milyen emberekre van szükség egy általunk elképzelt, tisztább, boldogabb jövő, egy értékorientált és természettel harmóniában élő társadalom megteremtéséhez.

Szeretnénk elérni, hogy az általunk nevelt gyermekek testileg és lelkileg egészségesek, vidámak, kiegyensúlyozottak, szépre- jóra nyitottak, igaz értékek befogadására készek legyenek.

Szeressék és igényeljék a rendszeres mozgást, legyenek bátrak, ügyesek, edzetek és terhelhetőek.

Tudjanak könnyen és jól kommunikálni, legyenek nyíltak, őszinték, határozottak és önálló véleményalkotásra készek.

Legyenek vállalkozó szelleműek, megbízhatóak és kitartóak, a vállalt feladatok végrehajtásáért érezzenek felelősséget.

Váljanak magabiztossá, rendelkezzenek egészséges önértékesítési vágygal, ambícióval, ugyanakkor legyenek tekintettel másokra, tartsák tiszteletben mások elképzeléseit, törekvéseit, alkotásait.

Megértéssel, szeretettel, együtt érzően és segítően forduljanak családjuk, társaik és a felnőttek felé.

Igényeljék a társas kapcsolatokat, legyenek képesek az együttműködésre és okozzon örömet számukra a közös tevékenység.

Érdeklődjenek a fokozatosan kitáruló világ jelenségei iránt, tudjanak felismerni benne alapvető összefüggéseket, okozzon örömet számukra minden újabb felfedezés és sikeresen megoldott feladat.

A természethez, környezethez fűződő kapcsolataikat pozitív érzelmi viszony és környezettudatos magatartás jellemezze. Szeressék, becsüljék meg a természeti, környezeti, kulturális értékeinket.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat társaik és nevelőik körében.

Környezetükben jól eligazodjanak, problémájukra saját megoldást találjanak, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek.

Gyermekeink között egyaránt található ingerszegény, csonka családból származó, nehezen nevelhető, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve kiváló képességű, jó családi háttérrel rendelkező, értelmiségi családból származó gyermek is.

Minden gyerekből ki kell bontakoztatnunk a testi, szellemi, biológiai és erkölcsi képességeik, tulajdonságaik maximumát.

Azt szeretnénk, hogy választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezzék ki, nyílt, barátságos, érdeklődő, és érzelemmel teli iskolásokká váljanak.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében:

- vallásos neveléssel, keresztény értékek hordozásával, megismertetésével
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a tehetségek gondozását fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést.

Ebből következően:

- gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik,
- az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,

- elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását,
- biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

2.2. 1. ÓVODAARCULAT

Óvodánk védőszentje a szentté avatott II. János Pál pápa

A névválasztás indoka

Óvodánk védőszentjének **II. János Pál** pápát választottuk, hisz ő egész papi hivatása alatt az élet és a család védelmezője volt.

2009 decemberében XVI. Benedek „tiszteltetreméltó” címmel ruházta fel, majd 2011. május 1-jén **boldoggá avatta**. 2014. április 27-én, húsvét második vasárnapján, az Isteni Irgalmasság ünnepén **szentté avatták**.

Két alkalommal járt Magyarországon: először 1991. augusztus 16-20. között, majd 1996. szeptember 6-7-én a pannonhalmi bencés monostor fennállásának 1000. évfordulója alkalmából.

A pápa nagy álma a keresztény egység megteremtése volt. Híve volt a vallások közötti párbeszédnek.

Az Ajaki Római Katolikus templom falán 2011-ben lett elhelyezve Szent II. János Pál pápa domborműve. 2016-ban Lengyelországból kapott ereklyéje segíti az ajaki híveket és templomba látogatókat.

Szent II. János Pál pápa ember – és gyermekszeretete motivál bennünket, arra törekszünk, hogy szellemisége áthassa egész intézményünket.

Bízunk az Ő közbenjárásában: „Ne féljete!”

A pedagógusi feladatokhoz hasonlóan a fiatalság felfedezését helyezte előtérbe. Pápaságának kezdetétől fogva a fiatalok papája kívánt lenni.

„Amikor rátok nézek, kedves fiatalok, nagy hálát és reményt érzek.

A jövő hosszú ideig, a következő században a ti kezetekben van.

A béke jövője a ti szívetekben van. Olyannak kell lennetek, akik mélyen bíznak az emberben és akik mélyen bíznak az emberi hivatás nagyságában.”

(II. János Pál pápa üzenete a Béke XVIII. Világnapjára)

Nevelésünk során mindannyiunknak utat mutat az ő jósága, tevékeny szeretete, önzetlensége, mellyel örömet, boldogságot vitt a körülötte élők mindennapjaiba, és bár lengyel gyökereihez hűséges maradt, mégis magukénak tartják őt nemcsak az olaszok, hanem a világ minden népének katolikusai.

2.2.2. KATOLIKUS ÓVODAPEDAGÓGUSKÉP

A katolikus pedagógus az egyetemes papság méltóságát átérezve, az Egyház iránti teljes elkötelezettséggel követi Jézust, aki számára az út, az igazság és az élet (vö.: Jn 16,4). Felismeri és elkerüli azokat a nevelési eszméket, amelyek a Jézus iránti érzéketlenséget hordozzák.

A katolikus nevelő abban a tudatban végzi munkáját, hogy Isten őt a nevelői feladatra kiválasztotta és meghívta. Az elhivatottság tudata belső rendet és harmóniát kölcsönöz a katolikus nevelőnek oktató-nevelő munkájában és kollegiális-testvéri kapcsolataiban. Cselekvő hite az őt körülvevő közösségek (család, óvoda, egyházi közösség, haza, emberiség) iránti elkötelezett és felelős cselekvésre ösztönzi.

A nevelői hivatás gyakorlásában és a magánéletben mutatja be az Evangélium és Jézus iránti elköteleződését.

Tudja, hogy a nevelés nemcsak vezetés, irányítás által valósul meg, hanem a példaadás, mintaadás során is.

A katolikus pedagógus érett, önálló személyiség, aki nemcsak az intézmény és az Egyház hagyományaival azonosul, hanem hazája iránt is elkötelezett.

Hit és tudás, lelkiség és intellektus harmóniáját keresi.

A katolikus nevelő munkája során bemutatja az imádság és a munka egységét. Törekednie kell arra, hogy személyes istenkapcsolatából fakadóan a kötelességteljesítésben és a munkavégzésben is hiteles, vonzó példát adjon kollegáinak és a gyermekeknek egyaránt.

Békességre és igazságra törekszik, önként és szívesen vállal minden jószolgálati kezdeményezést, kerüli a személyválogatást. Segíti az emberi méltóság és tudás kiteljesedését. A nevelés nehéz és igényes munka. A pedagógus egész személyiségével nevel. Nevelési tényezőnek számít minden szava, megnyilvánulása. Tudatában kell lennie annak, hogy mindig vonzó, követésre méltó, emberségében föltétlenül őszinte és egyenes legyen, s hogy tevékenysége nem csupán fizetett foglalkozás, hanem választott hivatás.

A keresztény pedagógus nem saját népszerűségére törekszik, hanem mindig neveltje jövője, fejlődése, kibontakoztatása irányítja nevelői tevékenységét. Igyekszik az igényes, növelő szeretet és az irgalmasság együttes gyakorlására.

Szakmai munkájában megalapozott és igényes, a személytől személyig való hatást többre értékeli a különféle módszerek pusztá alkalmazásánál. Hivatása felelős teljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges a kommunikáció-készség fejlesztése. Tekintélyét tudása és hiteles embersége alapozhatja meg.

Készen áll lelkigondozói feladatok ellátására is. Ennek érdekében gyarapítja teológiai, hitbeli és pszichológiai ismereteit, kéri a lelki gondozásban jártasabb szakemberek segítségét.

A nevelő a tanítványait kellő bölcsességgel formálja, koruknak, nemüknek megfelelő magatartásformák által. Sokféle szemponttal kiegészítheti a családi nevelést. A keresztény nevelő tisztában van azzal, hogy eszköz az Isten kezében, s munkája eredményeiért elsősorban Neki tartozik hálával. A katolikus nevelési oktatási intézményben valamennyi munkatárs igyekezzon hibáit és tévedéseit alázattal elismerni és mihamarabb jóvátenni.

2.2.3. A PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐ FELADATA

Magatartásával, cselekedeteivel, kommunikációjával a keresztény kultúra közvetítése

Bekapcsolódás a hitre nevelésbe (köszönési mód használata), a lelki percekben segíti az óvodapedagógus munkáját

A gyermekek segítése az étkezés előtti és utáni imádságban, templomlátogatásban

A mindennapi tevékenységekben, szeretetben, hitben gazdag példamutatás.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Csoportjaink szervezését több tényező is befolyásolja: jelentkezők száma, gyermekek életkori megoszlása. A csoportokat igyekszünk az optimális létszámmra kialakítani, mivel így tudunk eleget tenni a gyermekek differenciált fejlesztésének. A párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével biztosítjuk az egyéni szükségletek kielégítését.

Igyekszünk a családokkal szorosan együttműködve szervezni az óvodai programokat.

Az egyházi év eseményeit, ünnepeit együtt éljük meg, így mintát adva a keresztény közösségi életéről a ránk bízottaknak.

A katolikus óvodánk feladata, az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes környezet megteremtése.

Nevelési céljaink

- Istenkép kibontakoztatása a gyermek lelkében, a keresztény pedagógus példája nyomán.
- Isten szeretetére nevelés.
- A keresztény hitélet gyakorlásának megalapozása.
- A gyermek és környezete kapcsolatában érzelmi kötődésen alapuló, öntevékenyen együttműködésre képes sokoldalú személyiség fejlődésének elősegítése.
- Az óvoda és a család egyenrangú, nevelőtársi viszonya.

Feladataink

- A keresztény értékek kiépítése és erősítése.
- Ismerkedés a teremtő, gondviselő, szerető Istennel és Jézussal, az Isten fiával.
- A gyermekeknek bizalmat kell adni, hogy Isten ismer és szeret.
- Az alapvető tevékenységek közben gyakorolják a valláserkölc normáihoz igazodó magatartást: az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, igazságosság, szelidség, szolgálat megismerését, befogadását.
- Hazaszeretetre nevelés, kötődés a hazához, gazdag és sokszínű, értékmegtartó, hagyományőrző népi kultúránk segítségével.
- Teljes befogadáson alapuló, érzelmi biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtése, az egyén tiszteletben tartásával.
- A gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára épülő, tevékenységre motiváló egészséges élettér biztosítása.
- Olyan személyiség vonások kialakítása, melynek birtokában a gyermek érzékennyé, fogékonnyá, nyitottá válik a környezeti hatások befogadására, feldolgozására.
- A szülők ismereteinek gyarapítása, összhangban az óvoda keresztény nevelésével.
- A felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet: **„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre!”**
- Minden gyerek ismerje és tudja értékeit, de kezelje hiányosságait is.

3.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Változó világunkban a pedagógus személyisége megkívánja a komplex, rugalmas látásmódot, így az új dolgok iránti elfogadáshoz a bátor, kezdeményező, kipróbáló, új iránt fogékony személyiség megléte szükséges. A nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplő az óvodapedagógus, akinek elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekeink számára. Személyisége, viselkedése, szakmaisága fontos feltétele az óvodai nevelésünknek. A gyermek szeretetszükségletét kielégíti, mellyel számára biztonságérzetet nyújt.

Megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet töltünk be az együttnevelésben.

Követelményünk és elvárásunk, hogy előítéletektől mentesen közeledjünk a különböző kultúrájú családokhoz (szokások, hagyományok megismerése, ápolása).

Figyelembe vesszük a gyermeki esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód biztosításának követelményét. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciálisan képzett szakemberek közreműködését vesszük igénybe. Az óvodapedagógusok munkáját a pedagógiai asszisztens segíti.

A dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Nevelőmunkánk során a dajka és az óvodapedagógus tevékenységét összehangoltta kell tennünk. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről.

A pedagógiai programnak megfelelően kell tevékenykedniük. Az együttműködés, a munkamegosztás tudatos folyamat, melynek tervét, a csoportnaplóban jelenítjük meg.

Óvodapedagógusaink felsőfokú végzettségűek, a dajkák dajka szakképesítéssel rendelkeznek. Nevelőtestületünk légköre nyugodt, derűsnek mondható. Nevelőtestületünk tagjai nagy tapasztalattal rendelkező óvodai dolgozók. Lehetőséget biztosítunk az önállóságra, kezdeményezésre, a megújulásra. Az óvónő és dajka kapcsolattartása jó. Azon dolgozunk, hogy gyermekeink jól érezzék magukat az óvodában.

Évek óta fontosnak tartjuk az önképzést, és a továbbképzést. Irányultságát a szakmai elvárásoknak, partneri igényeknek megfelelően határozzuk meg.

A munkaközösségi munka az évzáró értekezleten kerül értékelésre, ekkor lehet pályázni a munkaközösség-vezetői státuszokra. A nevelőtestület pályázat útján dönti el, hogy kik vezetik a következő nevelési évben a munkaközösségeket, és milyen munkaterv szerint, milyen témákban fognak dolgozni. Szakmai fejlődésünk céljából mindig a Pedagógiai Programnak és az új elvárásoknak megfelelően hozzuk létre a munkaközösséget.

3.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a

biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az óvoda a település központjában, frekventált helyen fekszik az Iskola és a Kultúra Háza szomszédságában helyezkedik el. Közel vannak a bevásárló helyek, az Egészségügyi Központ és Gyógyszertár is. Nagy udvarral és hagyományőrző parkkal rendelkezünk, mely lehetőséget ad a gyermekek mozgásigényének kielégítésére. Fák, bokrok, cserjék, füves terület, dombos rész biztosítja a gyermekek számára a kellemes, vidám hangulatú szabadidő eltöltését. Intézményegységünk rendelkezik sószobával, amely a gyermekek egészségmegőrzését szolgálja.

A Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges tárgyi eszközöket a fenntartó, Debrecen- Nyíregyházi egyházmegye biztosítja. Udvarunk teret ad a gyerekek nagy játék-, és mozgásigényének kielégítéséhez. Fás, füves területén a mozgásfejlesztő eszközök változatos játéklehetőséget biztosítanak óvodásaink számára. A többfunkciós műfüves pálya mindenkor lehetőséget biztosít a mozgásra.

Csoportszobáink berendezései megújultak, praktikusak, gyermekközpontúak lettek. A bútorzat, a játékeszközök teljes harmóniát sugároznak. A csoportszobák esztétikusak, egyediek, tükrözik az ott dolgozók egyéniségét. A gyermekek számára nyugalmat, otthonosságot nyújtanak. A gyermekek számára minden játéktevékenységnek külön kialakított helye van. Minden csoportnak van mosdó helyisége és öltözője. Tornaszobánk hozzájárul a gyermekek mozgásfejlődéséhez.

A foglalkoztató szobában szakképzett logopédus, fejlesztő pedagógus segíti a gyermekek beszéd és készség fejlesztését.

Környezeti adottságaink elősegítik, hogy óvodánkban a gyerekek, a szülők és a munkatársak egyaránt felszabadultan, biztonságban érezzék magukat.

A tárgyi feltételek javítását a költségvetés ésszerű, takarékos és gazdaságos felhasználásával, valamint ha lehetőség adódik pályázati pénzforrásokkal, szülői támogatással igyekszünk megvalósítani.

3.3. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK

Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építve az óvodapedagógus döntésétől függ (a szabad játékot kivéve) a felajánlott tevékenységek szervezése. A gyermekek a tevékenységbe változatos szervezeti formai keretek között kapcsolódhatnak

be. Óvodapedagógusaink az egyes tevékenységek szervezésénél előnyben részesítik az egyéni és mikrocsoportos foglalkoztatási formát. Ezen keretekben látjuk biztosítottak az életkori és egyéni sajátosságoknak figyelembe vételét, az egyéni fejlesztést és a differenciált irányítást.

A mindennapi munkában az óvodapedagógus a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú – 5-35 perces - mikrocsoportos és csoportos foglalkozásokat tervez és szervez. Ezen tevékenységek tervezésénél és szervezésénél -a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett- elvárás, hogy az iskolakészült, nagycsoportos gyerekek képesek legyenek a foglalkozás teljes időtartama alatt, a kötelező formában szervezett tevékenységekben is részt venni. Mindennapi munkánk szervezésében továbbá kiemelt szerepet szánunk a gondozásnak, hiszen ennek folyamatában az óvodapedagógus és a dajka összhangban nevel, építi kapcsolatát a gyermekkel, segíti önállóságuk fejlődését.

3.3.1. NAPIREND

A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket. A napirend javaslat, mely tájékoztatást nyújt arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek, hogyan alakul a mindennapja a gyermekeknek. A csoportok napirendjét a csoportnaplók tartalmazzák.

A különböző tevékenységek a gyermekek egyéni szükségleteihez, a gyermekcsoport igényeihez és szokásrendjéhez igazodnak. A napirendet, a hetirendet, és a szokásrendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki és a csoportnaplóban rögzítik.

A csoportösszetételtől függetlenül mindenütt igyekszünk a folyamatosságot és a rugalmasságot biztosítani, megtalálva az egyes tevékenységek közötti helyes arányokat, kiemelve a játék kitüntetett szerepét.

Napirendünkkel biztosítjuk a gyermekek számára a rendszerességet, a változatos tevékenységeket, a csoportok, a gyermekek, az óvoda nyugalma, a gyermekek biztonságérzetét.

Legfőbb tevékenységek napirendünkben:

- szabad játék, és mindennapos mozgás (a leghosszabb időt kitöltő gyermeki tevékenység)
- tudatosan tervezett és szervezett tevékenységi formák,
- mindennapos levegőztetés,
- étkezés,

- pihenés,
- gondozással kapcsolatos feladatok

A napirendi pontok, időkeretek rugalmasan változtathatók az esetlegesen előre tervezett, vagy nem várt eseményeknek, az időjárásnak megfelelően. Lehetőség szerint kerülni kell a gyermekek felesleges várakoztatását az óvónők által, egy-egy napirendi ponthoz való ragaszkodás miatt.

3.3.2. HETIREND

Heti tervezés biztosítja az éves tervek lebontását, a fejlesztési feladatok egymásra épülését.

A hetiterv nem megmásíthatatlan, az élethelyzet, az időjárás, a spontán helyzetek, a gyermekek, a gyermekek fejlődési üteme, igénye, az élmények, az aktuális feladatok befolyásolják a folyamatot. Bár a hetirendben (a csoportnaplóban) napokra lebontva jelenítjük meg a különböző tevékenységeket, mindennapi munkánk során arra törekszünk, hogy ezeket komplex egységgé szervezzük.

A heti terv az előző hét eredményeire építve tervezi meg a két óvodapedagógus együtt. A tervezett, tudatos ismeretszerzés szeptember második felétől kezdődik meg a nagyobb korcsoportokban, kiscsoportban november elsejével. Szeptemberben az első két hét az ismétlések, nyári élmények felidézésével zajlanak.

A heti rendet a csoportos óvodapedagógus a csoportnaplóban rögzíti úgy, hogy összhangban legyen az intézményen belül minden csoport heti programja az átfedések elkerülése miatt.

A csoporthármás megbeszélések alkalmával a csoport dajkája értesül a rá vonatkozó feladatok elvégzéséről.

Óvodapedagógus által szervezett és tervezett tevékenységi formák hetirendünkben:

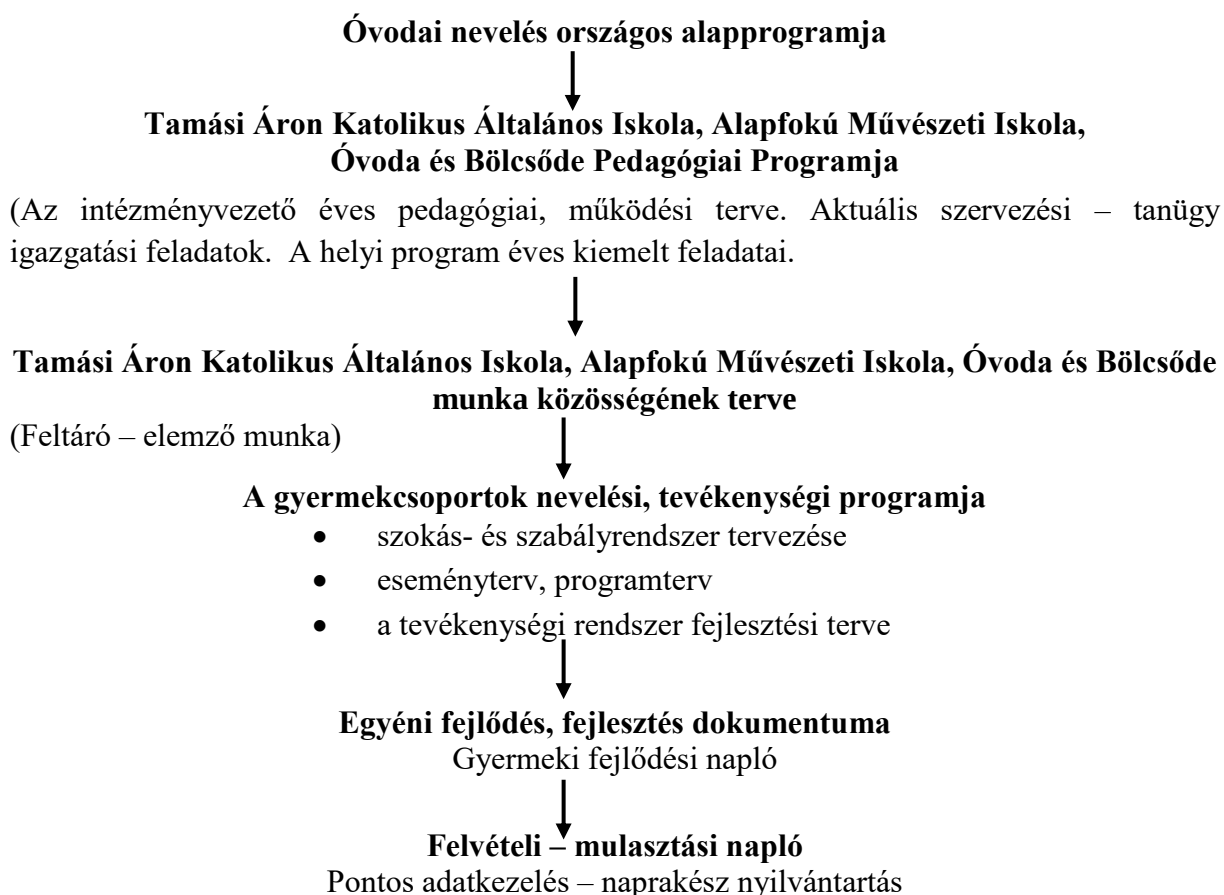
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Mozgás
- Külső világ tevékenység megismerése

3. 4. A NEVELŐMUNKA TERVEZÉSE

1. Cél

Tudatos, tervszerű a gyermekek fejlettségének megfelelő nevelési terv készítése.

AZ INTÉZMÉNY PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI és AZOK TARTALMA

2. Pedagógiai dokumentáció

Az óvodai nevelés csak a Pedagógiai Program alapján történhet és a gyermek neveléséhez szükséges a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

A Pedagógiai dokumentáció célja, hogy megjelenítse a Pedagógiai Program elv,- cél,- és feladatrendszerét, meghagyva az óvodapedagógusok maximális választási szabadságát a módszerek és az eszközök alkalmazásában.

Csoportnapló

- Gyermekcsoport összetételére, létszámára, a csoport működésére vonatkozó adatokat.
- A gyermekcsoport szokás-szabályrendszerét.
- Eseménytervet (szervezési feladatok), időkeret: 1-3 hónap

- Globális tevékenységi tervet (nevelési, tanulási terv,), időkeret: 1 év
- Közösségre vonatkozó pedagógiai feljegyzések folyamatos rögzítését.

Fejlődési napló

- A gyermek adatait.
- Az óvónők tapasztalatait az adott gyermek fejlődéséről.
- A fejlesztés érdekében tett lépések rögzítését (speciális, fejlesztő szakemberek igénybe vétele.
- Logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, szülők véleménye, aláírás stb.).

3. Az óvodai élet keretei

- Egészséges életmódra nevelés
- Napirend
- Hetirend
- Szokások, szabályok rendje

4. Egyén és csoportfejlesztés

- A csoport összetétele
- Társas kapcsolatok alakulása

5. A közösségi élet tevékenységformái

- A játék
- Játékba ágyazott tanulási tevékenységek
- Tevékenységben megvalósuló tanulás
- Munka jellegű tevékenységek
- Speciális ellátást igénylő gyermekek
- A csoport beiskolázási terve

6. Szervezési feladatok

- Jeles napok (névnapok, születésnapok, ünnepeink megünneplésének módja)
- Szervezési feladatok terve havi bontásban, elvégzett feladatok jelölése
- Egyházi ünnepek

7. Féléves értékelés

8. Év végi értékelés

9. A vezető ellenőrzési bejegyzései

10. Jegyzőkönyvek, jelenléti ívek

4. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJAI, FELADATAI

4.1. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS CÉLJAI

Célunk

A gyermekek egyéni képességeinek megfelelő sokoldalú, harmonikus személyiség kibontakoztatása, tevékenységeken keresztül, érzelemgazdag óvodai légkörben. Az eltérő fejlődésű gyermekekre, kiemelt figyelmet fordítunk.

Közös célok

- A keresztény pedagógia megjelenítése a gyermek személyiségének alakításában.
- Az óvodás gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:
 - az egészséges sokoldalú személyiség,
 - a gyermekek környezettudatos szemlélete,
 - a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség.
- Az etnikai gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek.
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek az iskolába való átmenet, zökkenő mentesebbé válik.

4.2. A KATOLIKUS ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

A katolikus óvodai nevelés feladata valamennyi intézményben a **hitre nevelés** és emellett – az Alapprogramban deklarált – az óvodás korú gyermekek testi és lelki szükségletek kielégítése.

Ezen belül:

1. az egészséges életmód alakítása, az egészséges életmódra nevelés,
2. az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
3. az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,
4. hagyományápolás a környezet tevékeny megismerése tükrében.

Feladat

- Egészséges életmód kialakítása, prevenciós feladatok ellátása, külső szakemberek bevonásával.
- Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés és szocializáció biztosítása.
- Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
- Anyanyelvi nevelés.
- Hátrányos helyzetű gyermek differenciált fejlesztése, egyéni bánásmóddal az esélyegyenlőség megteremtése.
- Az óvodáskorú gyermek fejlődésének, és nevelésének optimális feltételeinek biztosítása
- Közvetetten segítjük az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Hagyományápolás.

4.2.1. HITRE NEVELÉS

A hit Isten ajándéka.

Cél

A hit felébresztése, a keresztény hitélet megalapozása és az istenkép kialakítása a kisgyermekekben.

A kisgyermek lelki életét érzelmeik irányítják, így ebben az életkorban a legfogékonyabbak az Isten szeretetére, a hitre. A hit átszövi egész óvodai életüket. erkölcsi nevelésünk alapját a keresztény erények adják.

Óvodánkban a hitre nevelés elsődleges célja a keresztény családi nevelés támogatása, illetve a gyermekek elindítása a keresztény életre.

Feladat

A keresztény kultúra közvetítése megtapasztalás, érzelmi biztonság, szerető, elfogadó légkör, bizalom, az összetartozás élménye által a gyermekek érzelmi, erkölcsi, közösségi és értelmi gazdagítása, a képességek kibontakoztatása, melyek biztosítják a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztését, a hit- és közösségi életre való felkészítését.

Tartalmi megvalósítás

A hitre nevelés átszövi az óvodai élet egészét:

- csendes percek
- imádságok
- templomlátogatások
- szentmisék
- játék
- hitoktatás

Csendes percek

A mindennapos kötött formában történő lelki beszélgetésekről, amelyek időtartama napi kb.10-15 perc és a csoportok egyéni napirendjéhez igazodnak. Különböző vallásos témákat dolgozunk fel figyelembe véve az éppen aktuális egyházi ünnepeket, megemlékezéseket, a szentek, jeles egyházi személyek napját, stb. Új ismeretekkel gazdagítjuk a gyermekeket, új imát, éneket tanulunk.

Imádságok

A csendes percek általában énekkel és reggeli imával kezdjük. Étkezések előtt és után, valamint a délutáni csendes pihenő előtt is rövid imát mondunk.

Az imádkozás Istennel való beszélgetést jelent. Ezért kéréseinket, köszönetünket, hálánkat nem csak kérő-, köszönő-, hálaadó- és dicsőítő imák formájában vesszük az Úr elé, hanem megpróbáljuk saját szavainkkal is elmondani, kifejezni.

Templomlátogatások

Év közben több olyan alkalom van, amikor a gyermekekkel együtt templomba látogatunk. Ennek kapcsán a gyermekek gyakorolhatják azokat a viselkedési formákat, megismerhetik a templom azon külső és belső jegyeit, amelyekről a csendes percek során beszélgettünk.

Más vallású templomokat is megnézünk, megfigyelünk, összehasonlítunk.

Szentmisek/templomlátogatások

Közös szentmise évente több alkalommal van, melyre meghívjuk a szülőket, hozzátartozókat is. A templomlátogatások pedig az egyházi ünnepeknek megfelelően.

Játék

Különböző dramatikus játékokban, bábelőadásban, szentek életének megjelenítése.

Hitoktatás

Ismerkedés, beszélgetés a Bibliáról. A Biblia fontossága. A teremtés fogalom tisztázása (ég, föld, égitestek, növények, állatok, ember teremtés). Imádság jelentése, módja, fajtái.

Az óvodapedagógus feladata

- szeretetteljes légkörben az érzelmi biztonság megteremtése; egy szerető, elfogadó – befogadó közösség kialakítása, melyben őszinte bizalom, összetartozás alakul ki gyermek-gyermekek, gyermek-felnőtt és felnőtt-felnőtt között
- a családok bekapcsolása a katolikus egyház életébe: közös imádság, közös programok – kirándulás, munka, szórakozás – szervezése
- a liturgikus év eseményeinek közös átélése:
 - karácsonyi ünnepkör
 - húsvéti ünnepkör (az ünnepre készülve jócselekedetek gyűjtése)
 - templomlátogatás, ismerkedés a liturgia eszközeivel
 - templomlátogatás során a helyes viselkedési szokások megismertetése
 - közös szentmise látogatás óvodai csoportokkal és a családokkal is
 - imádságok tanulása
- az erkölcsi nevelés (közösségi és egyéni nevelés, családi nevelés, keresztény erények), mely átszövi az óvodai élet egészét, pl. a közös élményeket nyújtó tevékenységek során
- az erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat)

- a biztonságérzet erősítése során a feltétel nélküli szeretet, elfogadottság és a bizalom élményének megéreztetése
- az ünnepek és megemlékezések megszervezése:
 - az ünnepség jelentőségének megéreztetése,
 - az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése,
 - az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből,
 - az ünnep előkészítése, lezárása.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modellértékű legyen az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése!

A hitre nevelés erősítése

- A katolikus embereszmény, a Krisztus mértéke szerinti élet megalapozása.
- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekben.
- A keresztény családi nevelés folytatásaként a katolikus értékek erősítése és kiegészítése, valamint közvetítése a gyermek által a családba.
- A katolikus hitélet megtapasztalása az óvodai élet során.
- A Krisztustól tanult erények: felebaráti szeretet, megbocsátás, segítőkészség, bűnbánat, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése.
- A teremtet világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem, óvás, felelősség, stb.)

4.2.2. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Célunk

Az egészséges életmód, életvitel igényének alakítása, megalapozása az egészséges és környezet tudatos magatartás közvetítése által.

Feladataink

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,

- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- Az egészséges életmód, a testápolás, a **tisztálkodás**, az étkezés, **különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;**
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Óvodapedagógus feladatai

Gondozás, testápolás:

- Megalapozzuk a családok szokásainak figyelembevételével az egészség megőrzéséhez szükséges készségeket, képességeket,
- Segítjük gyermekeink testi szükségleteinek felismerését, pl. melege van, szomjas,
- Tiszteletben tartjuk gyermekeink intim szféráját, és arra neveljük őket, hogy legyen igényük az intimitásra,
- Megteremtjük a feltételeket a gyermek egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, az egészséges életmód kialakításához,
- Formáljuk az önkiszolgáló tevékenységeket a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez
- mérten (orrfújás, fésülködés, WC- és mosdóhasználat, fogápolás),
- Elősegítjük, hogy gyermekeinknek igénye legyen a tisztaságra, jól gondozottságra,
- Támogatóan figyelünk a kiemelt bánásmódot igénylő gyermekeinkre, hiszen gyakran előfordul, hogy saját testük jelzéseit, szükségleteit még nehezen képesek értelmezni,
- Segítjük a szükségleteiket nehezen kifejező gyermekeket személyiségük önállósodásának kibontakozásában.

Étkezés:

- Figyelembe vesszük a csoport adottságait és igényeinek megfelelő módon szervezzük a gyermekek étkezését, amely ennek megfelelően kötött vagy kötetlen formában is történhet,
- Biztosítjuk az étkezések alatti nyugodt légkört,
- Figyelmet fordítunk a gyermekek esztétikus, helyes étkezési szokásainak kialakítására,
- Megalapozzuk a korszerű táplálkozási szokásokat,
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek igényeinek megfelelő folyadékbevitelt.

Öltözködés:

- Odafigyelünk, hogy gyermekeink mindig az időjárás viszonyainak megfelelően legyenek felöltözve,
- Figyelemmel kísérjük, hogy a gyermekek mindenkor öltözéke biztosítsa jó komfort érzetüket és alkalmas legyen az éppen aktuális mozgásos tevékenységeinkre,
- Külön figyelmet fordítunk arra, hogy gyermekink ruházata ne lehessen baleset forrása,
- Differenciáltan segítjük az eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek öltözködését.

Pihenés:

- Biztosítjuk a pihenőidő alatt a nyugodt, csendes légkört és a tiszta, friss levegőt,
- Figyelmet fordítunk a csoport életkorának, adottságának, megfelelő napirendbe történő beillesztésére,
- Lehetőséget biztosítunk a nyugodt alvást segítő eszközök használatára (rongyocska, puha állatfigura, zenehallgatás, altatódal, illóolajok párologtatása).

Mozgás és egészségmegőrzés szokásainak alakítása:

- Törekszünk a gyermekek önbecsülésének és önbizalmának fejlesztésére a szabályokhoz kötött, mozgásos képességeket fejlesztő játékok segítségével,
- Hangsúlyt helyezünk a stressz megelőzésére,
- Kihasználjuk a szabad levegőn való mozgás udvari lehetőségeit,
- Lehetőséget adunk gyermekeink egyéni mozgásigényét figyelembe véve a csoportszobában vagy tornateremben történő mozgásos tevékenységre. Igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn az időjárási viszonyokat figyelembe véve. (-5 fok alatti hőmérséklet, viharos erejű szél, szmogriadó, eső, erős UV-sugárzás),

- Figyelünk a mindennapos egészségfejlesztő testmozgás szervezésére, edzettségükre, ami elengedhetetlen feltétele egészségük megőrzésének,
- Törekszünk a hiteles, mintaadó magatartásra.

A pedagógiai munkát segítő feladatai:

- Az óvodapedagógusok útmutatása alapján segítse a pedagógiai munkát,
- Vegye figyelembe az értékeket, elvárásokat, a tevékenységekhez kapcsolódó szokásokat,
- Kommunikációja, bánásmódja, viselkedése legyen összhangban az óvodapedagógus elvárásaival,
- Az óvónő és a dajka munkáját harmonikus együttműködés jellemezze,
- Fordítson kiemelt figyelmet a különös bánásmódot igénylő gyermekek megsegítésére,
- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében a dajka tartsa fenn a tiszta, higiénikus, kulturált és balesetmentes környezetet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Önállóan, felszólítás nélkül, igényeiknek megfelelően végzik a testápolási teendőket: mosakodást, törölközést, a WC használatát,
- Szükség szerint használnak körömkefét,
- Ruhájuk ujját fel és letűrik, gombolják ki és be,
- Hajukat rendben tartják,
- A fogmosást önállóan végzik, fogápoló szereiket rendben tartják,
- A zsebkendőt helyes technikával, szükség szerint használják,
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek,
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét,
- Az étkezéshez használt eszközöket helyesen használják,
- A tálból önállóan szednek, megítélik az elfogyasztani kívánt étel mennyiségét, a kancsóból önállóan öntenek.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltözködnek, holmijukat, ágyneműjüket összehajtják, a cipőfűzőt megkötik,
- Ha fáznak, vagy melegük van, képesek segíteni magukon, pl. vizes holmijukat kiterítik száradni,

- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára,
- Az ajtókat nyitják, csukják csendesen,
- A használati tárgyakkal körültekintően, rendeltetésszerűen bánnak.

4.2.3. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a **nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek**, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Mindennapi pedagógiai tapasztalataink igazolják, hogy az azonos életkorú gyerekek között is eltérések vannak személyiségük fejlettsége között. Az egyén boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e az önelemzés, önértékelés és az önfejlesztés képességével.

Nevelőmunkánkban fontos, hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az ésszerű korlátok, amelyen túl a gyermek már sérti a csoport többi tagjának érdekeit.

Célunk

- A szűkebb és a tágabb környezetükben eligazodó, önértékesítő, egészséges önbizalommal rendelkező, kapcsolatokat kialakító, együttműködő és alkalmazkodó gyermekek nevelése.

Feladataink

- Óvodába lépés előtt családlátogatás szervezése a felvételt nyert gyerekeknél, valamint szülői értekezlet tartása a nevelési év kezdetekor.
- Bensőséges, családi, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör biztosítása.
- Teremtő Isten gondoskodásának megélése.
- A gyermekek beilleszkedésének segítése az óvodapedagógus, és a dajka gondoskodó, szeretetteljes magatartásával.
- Neveljük gyerekeinket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Pontos, körülhatárolható szokás és normarendszer kialakítása, mely növeli gyermekek biztonságérzetét.
- Közös élményre épülő, közös tevékenységek gyakorlása.
- A természet szépségeire való rácsodálkozás, az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, tiszteletre és becsületre való hajlam kialakítása.
- A gyermekekben megfelelő önfegyelem, önbizalom, önértékelés kialakítása.

- A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése megfelelő szakemberek közreműködésével, az esélyegyenlőség biztosítása.
- Egyéni fejlődési ütemük figyelembe vételével szocializációjuk segítése.
- A gyermekek minél gazdagabb kapcsolatrendszerének kialakítása.
- A konfliktus helyzetek megfelelő kezelésének segítésére, mentálhigiénés és drámajátékok alkalmazása.
- A magyarság, a magyar nép kultúrájával, és településünk hagyományaival való ismerkedés.

Érzelmi nevelés és a szocializáció fejlesztése

Az személyközi kapcsolatok új formáinak alakítása, hogy a gyermekek értelmes együttműködésre alkalmassá váljanak a közösségben. Ez egyaránt értendő a gyermek-gyermek, gyermek – óvodapedagógus, gyermek - dajka kapcsolatra.

Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése, melynek révén a gyermekek képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktusos helyzet kivédésére a felnőtt segítsége nélkül, hatékonyan érzik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, színvonalas teljesítményen keresztül történik.

Értékek, normák kialakítása

- A gyermekek, közösségi életre való felkészítésük során kielégíthetik természetes társas szükségleteiket, megismerik és gyakorolhatják a társas együttélés alapvető szabályait a szokás-normarendszer megalapozásával, miközben alakul:
- Az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció alakítása a jól elvégzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom értékének alakítása.
- Élmények biztosításával, az érzelmi átélés, az érzelmek pontos felismerésének és kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti- életkornak elvárható kontroll erősítése és az önérvényesítő törekvések segítése.

Az erkölcsi értékek, normák alakítása

- A jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során.
- A különbözőségek tisztelete,
- A szülőföldhöz való kötődés alakítása, a szűkebb és tágabb környezetének megismerése.
- Az egyházi világi ünnepek megélése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek aktívan vegyenek részt a közös tevékenységekben.
- Fogadják el az egyes tevékenységek által megkívánt magatartási formákat.
- Viselkedjenek tisztelettel a felnőttekkel és társaikkal szemben.
- Bizalommal forduljanak a velük foglalkozó felnőttekhez.
- Alakuljon ki szabálytudatuk és vállalják tetteik következményeit.
- Társas kapcsolataikban egyszerű konfliktusaikat legyenek képesek megoldani.
- Élményeiket és gondolataikat egyre könnyebben és árnyaltabban, választékosabban fogalmazzák meg, hogy ez által alkalmassá váljanak a másokkal való együttműködésre.
- Értsék meg és tartsák tiszteletben társaik közötti különbözőségeket.

4.2.4. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, mert a nevelés eszközeinek, és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi.

Változatos formában, komplex módon, sok beszélgetéssel, játékkal, a spontán helyzeteket is kihasználva gazdagítjuk, kreatívabbá formáljuk óvodásaink kifejezőkészségét, szókincsét, verbális alkotó készségét.

Programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, amelyek elválaszthatatlanok, és az óvodai élet egészét áthatják.

A tevékenységek során a beszéd a gyermek önkifejezésének és gondolkodásának legfőbb eszközévé válik. Csak belső nyelvi fejlettséggel rendelkező emberek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

Feladatunk, hogy a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelés módszereinek segítségével – a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése által, a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése során, azok különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása közben bővüljenek megismerő (kognitív és verbális) képességeik, mint:

- az egyre pontosabb, valósághű érzékelés, észlelés
- a szándékos figyelem, az összpontosításra való képesség,
- a valósághoz közelítő képzeleti működés,
- a reprodukív emlékezet, szándékos bevésés, felidézés,
- a problémamegoldó- és kreatív gondolkodás, valamint az elemi fogalmi gondolkodás,
- a kommunikációs képességek.

Célunk

Olyan gyerekek nevelése, akik szabad önkifejezésre képesek, meg tudják fogalmazni élményeiket, tapasztalataikat, kialakul tanulási vágyuk, képességük, kreatív személyiségük.

Az életkoruknak megfelelő beszédészleléssel, beszédmegértéssel, kifejezőkészséggel rendelkezzenek.

Feladataink

- A gyermekek értelmi képességeinek fejlesztése / érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, akarat, gondolkodás /.
- Szabad önkifejezés, közlési vágy, kapcsolatteremtési készség elősegítése.
- A gyermekek kommunikációs, metakommunikációs képességének fejlesztése.
- Szókincsbővítés, alapozó funkciók megteremtése.
- Anyanyelvi játékok alkalmazása.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása
- Mindennapos mesehallgatás biztosítása, bábszínház, könyvtár, színvonalas előadások látogatása.
- Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés.
- Egyéni adottságok, hajlam, rátermettség, kiemelkedő képesség felfedezése.

A gyermek számára biztonságos, ingergazdag környezetet teremtünk, ahol lehetőséget biztosítunk, hogy kibeszélje magát. Az óvónő kérdéskultúrájával beszédre, gondolkodásra készíteti a gyermekeket. Kérdéseire folyamatosan választ kap, szabad önkifejezési vágyát érvényesítheti. Körültekintő odafigyeléssel további beszélgetésre ösztönözzük a gyerekeket.

Spontán és tervezett helyzetek (beszélgető kör, önálló mesemondás) kialakításával segítjük gondolatainak kifejezését. Pozitív mintaadással és szabályközvetítéssel (javítgatás elkerülésével) fejlesztjük beszédkultúrájukat. A beszédfejlődésben lemaradt gyermekek fejlesztését szakképzett logopédus végzi.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Beszédük jól érthető, mondataikban jelenjenek meg a főnevek, igék, melléknevek, számnevek.
- Megfelelő tempóban, hangnemben, hangsúllyal beszéljenek kifejezve érzelmeiket, gondolataikat.

- Beszédükben jelenjenek meg az elvont fogalmak, és az ok-okozati összefüggéseket jelölő szavak
- Mutassanak érdeklődést az új, és ismeretlen kifejezések iránt.
- A könyveket szívesen nézegessék, meséljenek a képekről, élményeiket képi ábrázolásban jelenítsék meg.
- Alakuljon ki nyelvi fejlettségük, írás, olvasás iránti érdeklődésük.

4.2.5. HAGYOMÁNYÁPOLÁS A KÖRNYEZET TEVÉKENY MEGISMERÉSE TÜKRÉBEN

Az óvónők feladata e programban, hogy a környezet tevékeny megismertetése tükrében a népi hagyományok ápolását építsék be a gyermekek nevelésébe oly módon, ahogy azt az életkori sajátosságok és egyéni képességek lehetővé teszik. Olyan közeget teremtsen az óvónő, melyben az óvodába lépés első pillanatától kezdve a nevelés szerves részévé válik a környezet tevékeny megismerése és a hagyományápolás. E kettő ötvözete adja, hogy a modern világ és a múlt együtt éljen, és e nemzedék is megtalálja benne az örömet, szépséget és követendőt. Óvónőink ismerik a helyi népszokásainkat, hagyományainkat, azok hiedelemvilágát és jelképeit. Ismernek ajaki népi játékokat, szólásokat, megszerezték ismereteiket olyan továbbképzéseken, melyek bevezetik őket a kézműves mesterség alapjaiba.

Gyermekeinkkel megismertetik lakóhelyünket, a környező falvakat, városokat, különös tekintettel a közeli és távolabbi tájegységekre kirándulások alkalmával a növény- és állatvilágot, a más településeken élők életmódját és a népi kézműves mesterség egy-egy ágát (fazekasság, szövés, fonás, kosárfonás, stb.).

Fontos a program tartalmán belül az egyes tevékenységformákban

- Népmesék, mondókák, csúfolók, közmondások, rigmusok, időjósítások, találós kérdések megismertetése a gyermekekkel.
- Énekes, gyermekjátékok, népdalok és a hangszeres népzene megismertetése (köcsögduda, citera, furulya).
- Olyan népi játékszerek készítése, melyek a természet adta anyagokból készülnek.
- Vessző és fonalfonás-szövés bemutatása, nagyobb gyermekekkel elkészítése próbálgatása.
- Anyagból népi eszközök, használati tárgyak készítése.

- Közös kalács, tök- és mézeskalácssütés.
- Régen használatos munkaeszközök megismertetése.
- Régi földműves munkák bemutatása (vetés, kapálás, aratás, stb.).
- Természeti változásokkal kapcsolatos népi jóslások megismertetése.
- Régi ügyességi. és más mozgásos játékok gyakorlása.
- Növénygondozás.
- Környezet megőrzése, védelme kirándulások, udvari és benti játék alkalmával.
- Az óvónők közös hagyományápoló műsora a gyerekek számára.
- A gyerekek hagyományőrző műsora gyerektársaik számára.

Az óvoda hagyományos ünnepei és egyéb rendezvények

A népi hagyományainkat aktuális, komplex módon jelenítjük meg a mindennapi tevékenységekben. Törekszünk az énekes,- mondókás, dramatikus játékok hitelesebb, élményszerűbb átadására. Gyakran használunk jellegzetes népi hangszereket, zajt keltő eszközöket. Természetes és sokrétű módon alkalmazzuk óvodai életünkben népköltészeti értékeinket és népmese hagyományainkat.

Igénybe vesszünk külső- és belső segítséget a helyi hagyományok és népi motívumok feltárásában, alkalmazásában, az eredeti népszokást idéző tárgyak népviselet gyűjtésében, a gyermekélet ünnepeinek megszervezésében.

Az ünnepek, ünnepélyek jelentős események az óvoda életében. A közös élmény erejével hatnak a gyermekekre, erősítik a közösséghez való tartozás érzését, megerősítik a hagyományokat, és közel hozzák a tágabb és a szűkebb környezet jelentős eseményeit a gyermekekhez. Az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata a gyermekek erkölcsi magatartásának és szokásainak a megalapozása.

Fontos feladatunknak tartjuk a hazaszeretet csíráinak ápolását, a szülőföld szeretetére való nevelést. Szűkebb környezetünkkel kell először megismertetni és megszerettetni a gyermekeket. Ez a megismerési folyamat már óvodáskorban elkezdődik a hagyományok, népszokások megismertetésével. A hagyományok azok az alkalmak, visszatérő események, szokások, amelyeknek segítségével nemzedékről nemzedékre megőrizhetjük tudásunkat, tapasztalatainkat. Ünnepeink vonulatának évszázados hagyományai vannak.

Az óvodai élet napjai közül kiemelkedők az időről-időre visszatérő közösségi események: az ünnepek.

Az ünnepi előkészületek során fontos, hogy a gyermekek aktív közreműködő szerepet kapjanak, tevékeny várakozás előzze meg az ünnepet, s nyújtson számukra örömet.

Az ünnepek előkészítésében ügyeljünk az érzelmi, tartalmi előkészítésre és a tárgyi emlékek felkutatására (karácsonyfadíszek, régi képeslapok, játékeszközök).

A gyűjtőmunkában az előkészületekben fő célunk legyen a szülők bevonása is, hisz az óvoda egyik fő feladata az együttműködés a szülőkkel, a családdal, igény szerint vehetnek részt hagyományápoló műsorokban.

Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat.

Az ünnep fényét emeljük az óvoda, csoportszoba díszítésével a gyermekek és a felnőttek ünnepi öltözetével, illetve meglepetésekkel és a kölcsönös ajándékozással.

Az ünnepnek akkor van igazi értelme, ha közösen vagyunk részesei az előkészületeknek, majd az örömteli várakozás csúcspontja maga az ünnepi együttlét olyan legyen, hogy a gyermekek maradandó élménynek legyenek a részesei, örüljenek az ünnepnek. Az ünnep közös örömét a későbbiekben újra és újra idézzék fel.

Az ünnepi előkészületeket, az ünnepeket hassa át a gyermekek iránti tisztelet, mellyel hatékonyan segítjük harmonikus, sokoldalú fejlődésüket.

A gyermekeket ismertessük meg az ünnepek során a népi kultúrával, a hagyományokkal, a népszokásokkal és a tárgyi emlékekkel, figyelembe véve az életkori sajátosságait.

A néphagyomány megjelenése a nevelési folyamatban

A környezet tevékeny megszerettetése

Jeles napok, népszokások, népi jóslások.

Tájmegismerő kirándulásokon a népi kismesterségek munkájának megtekintése.

Környezet megőrzése, védelme kirándulások, udvari és benti játék alkalmával.

Közös termésgyűjtés, szüretelő napokon való tevékeny részvétel.

Közös kalács, tök- és mézeskalácssütés.

Régen használatos munkaeszközök megismertetése.

Régi földműves munkák bemutatása (vetés, kapálás, aratás, stb.).

Természeti változásokkal kapcsolatos népi jóslások megismertetése

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Természetes eszközökből játékeszközök készítése.

Természetes anyagok alkalmazása a népi kismesterségek gyakorlásával.

Népi motívumok alkalmazása.

Vessző és fonalfonás-szövés bemutatása, nagyobb gyermekekkel elkészítése próbálgatása.

Anyagból népi eszközök, használati tárgyak készítése.

Verselés, mesélés

Népi játékos mondókák, szólások, közmondások, találós kérdések, időjósítások, lakodalmas csujjogatók, névcsőfolók, népmesék, hagyományos történetek, népi bábjátékok.

Népmesék, mondókák, csűfolók, közmondások, rigmusok, időjósítások, találós kérdések megismertetése a gyermekekkel.

Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Mondókák, énekes mozgásos gyermekjátékok népi játékok, lakodalmas játékok, népdalok, néptánc, hangszer.

Olyan népi játékszerek készítése, melyek a természet adta anyagokból készülnek.

Énekes, gyermekjátékok, népdalok és a hangszeres népzene megismertetése (köcsögduda, citera, furulya).

Az óvónők közös hagyományápoló műsora a gyerekek számára.

Mozgás

Népi sportjátékok, ügyességi sportjátékok.

Régi ügyességi és más mozgásos játékok gyakorlása.

A gyerekek hagyományőrző műsora gyerektársaik számára.

Az őszi, téli és tavaszi napfordulóhoz kapcsolódó jeles napok

- Szent Mihály nap (szeptember 29.) - az őszi betakarítási munkák kezdete.
- Szent Ferenc (október 04.) - Állatok világnapja
- Szüret (október 15. - Teréz nap)
- Szent II. János Pál pápa emléknapja - szobor koszorúzása (október 22.)

- Advent (november 30. - legközelebb eső vasárnap kezdődik, és december 24-ig tart.)
- Karácsony (december 24. - 25. - 26.)
- Vízkereszt (január 6. - a karácsonyi ünnepek záró napja)
- Farsang (Vízkeresztől Hamvazó szerdáig tart)
- Húsvét (az első tavaszi napéjegylenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap, a 40 napig tartó böjt vége)
- Május elseje (tavaszköszöntő nap, májusfa állítás napja)

A jeles napok és a mindennapi élet hagyományai, szokásai

Szeptembertől - Adventig

Figyeljék meg a nagyobbak, felnőttek betakarító munkáját, kisebb munkavégzésben maguk is vegyenek részt. Közös termésgyűjtésekben vegyenek részt és kísérik figyelemmel a termések feldolgozását, játékeszközök készítését.

Hallgassanak népmeséket, mondókákat, éneket, népdalokat az évszakkal kapcsolatban. Figyeljék meg a természet változásait, s gyönyörködjenek benne.

Vegyenek részt az udvar őszi rendezésében, levelek gereblyezésében, kerti munkákban. Séták, kirándulások során gyűjtsék a természet kincseit, a természetes anyagokból készítsenek egyszerű játékeszközöket. Vegyenek részt őszi betakarító munkákban (bugaverés, dió szüret, szőlőszüret, kukoricatörés), végezzenek befőzést, savanyítást az óvónő segítségével. Ismerjenek meg egyszerűbb énekes játékokat, névcúfolókat, szólásokat, közmondásokat, népi játékokat.

Adventtől - Vízkeresztig

A mézeskalács sütéskor vegyenek részt a szagztatásban, majd a cukormázzal való díszítésben. Készítsenek fenyődísz különböző technikával, készítsenek asztali díszeket, fűzzenek pattogatott kukoricát, segítsenek a betlehem elkészítésében. Tanuljanak verset, mondókát, dalt Mikulásra és Karácsonyra.

Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal, egyszerűbb betlehemes és pásztorjátékot játsszanak el. A nagyobb csoportok örvendeztessék meg a kisebbeket műsorral.

Mikulás nap (december 6.)

Mikulás napján a „Mikulás eljön” az óvodába és minden gyereket megajándékoz.

A gyerekek versekkel, dalokkal, köszöntik

Vízkereszt, Balázs nap és Hamvazószerda alkalmával ellátogatunk a templomba, ahol az ünnepnek, jeles napnak megfelelő szertartásban részesülnek a gyerekek. (Ez önkéntes, nem kötelező jellegű.)

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

Öltözzenek jelmezbe, táncoljanak, közös játékokban és versenyjátékokban vegyenek részt, ha kedvük van.

Az ünnephez kapcsolódó rövid verset, mondókát, dalt tanuljanak.

Tréfás vetélkedőkbe vegyenek részt, táncoljanak, játsszanak egyszerű népi játékokat.

Készítsenek egyszerű álarcot, csoportszobát díszítő kellékeket.

Tanuljanak egyszerű dalokat, mondókákat, verseket, csúfolókat.

Segítsenek a csoportszoba feldíszítésében, egyszerű díszeket készítsenek. Díszítsenek álarcokat, szemüveget. Játsszanak népi játékokat, vegyenek részt a vetélkedőkben, versenyekben, táncban, ügyességi játékokban.

Húsvét ünnepkor (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

Vegyenek részt a csoportszoba díszítésében. Különböző technikák alkalmazásával fessenek és díszítsenek tojásokat. Segítsenek a sárgatúró készítésében. Ismerkedjenek meg a népszokásokkal, tanuljanak locsolóverset.

Május elseje (tavaszköszöntő nap, májusfaállítás napja)

Segítsenek a szalagok vágásában, majd közösen díszítsék fel a fát színes szalagokkal, pántlikával, delin kendővel az óvoda udvarán a helyi hagyományoknak megfelelően. Ismerkedjenek meg az ünnepkel kapcsolatos népszokásokkal. Táncoljanak egyszerűbb lépésekkel, forgásokkal, játsszanak énekes népi játékokat.

Az ünnep időpontja: Május 1-ét megelőző munkanap.

Óvoda egyházi ünnepei

Keresztény szellemű óvodai nevelésünk „gerincét” az egyházi ünnepek adják. Az ünnepek legfőbb célkitűzése az Isten és emberszeretet elmélyítése. Feladatunk az ünnep tartalmának megismertetése a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével.

Egyházi ünnepeinken a világ felfedezésében a kisgyermek, a szülők és közvetlen környezetének megismerése után ismerje meg a Mennyei Atyát is. Kezdeti fokon hozzuk kapcsolatba a kisgyermeket Istennel, az Isten- és emberszeretettel. Megszerettetjük velük a vallásos szokásokat, élményeket nyújtunk. Kapcsolatba hozzuk őket a vallási ünnepek tartalmával, lehetővé tesszük azok átélését.

Szeptember – Szent Mihály hava:

- Veni Sancte
- Kisboldogasszony ünnepe (szept. 8.)
- Szent Mihály (szept. 29.)

Október – Szent Ferenc hava:

- Szent Ferenc (október 04.)
- Szent II. János Pál pápa emléknapja (október 22.)

November – Szent András hava:

- Mindenszentek, Halottak napja (nov.1-2.)
- Szent Márton katona, püspök ünnepe (nov.11.)
- Árpád-házi Szent Erzsébet napja (nov.19.)
- Adventi előkészület

December – Karácsony hava:

- Szent Miklós püspök, Mikulásvárás (dec. 6.)
- Adventi időszak, karácsonyi készülődés
- Karácsony, Jézus születésének megünneplése

Január – Boldogasszony hava:

- Vízkereszt, házszentelés (jan.6.)

Február – Böjtelő hava:

- Gyertyaszentelő Boldogasszony, gyertyaszentelés (febr.2.)
- Szent Balázs püspök ünnepe, Balázs-áldás (febr. 3.)
- Farsang

Március – Böjtmás hava:

- Hamvazószerda, nagyböjti időszak, húsvéti előkészület
- Szent József napján apák napja (márc. 19.)

- Gyümölcsoltó Boldogasszony (márc. 25.)
- Húsvét vigíliája, Jézus szenvedése (március vagy április)

Május – Pünkösdi hava:

- Pünkösdi

Június

- **Szent Jakab hava:** Te Deum

Nyáron:

- **Nagyboldogasszony ünnepe** és az államalapító Szent István ünnepe

Társadalmi ünnepekkel kapcsolatos rendezvényeink

A társadalmi (nemzeti) ünnepeket az öröm, a boldog várakozás és tevékeny készülődés előzze meg. Legyen meg a sajátos jellegük, légkörük, ami az óvoda ünnepi díszében központi helyet elfoglaló szimbólumokban jut kifejezésre. Az ünnepek alkalmával a gyermekek érezzék, hogy az ünnep mindannyiunké. Az ünnepek színesebbé tételében az óvónők vegyenek részt énekekkel, tánccal és bábozással, mely emlékezetesebbé teszi a gyermekek számára az ünnepet.

Nemzeti ünnepünk - Október 23.

Az ünnep időpontja: Október 23-át megelőző munkanap.

Feldíszítjuk az óvodát, ünnepi hangulatot teremtünk.

A nagyobb korcsoportosok részt vesznek a városi ünnepségen.

Nemzeti ünnep - Március 15.

Közösen ünnepeljük a nemzeti ünnepünket az óvodánkban. A középső csoportosok műsorral készülnek, melyet az óvoda csoportjainak bemutatnak. Az ünnep fényét emeljük az óvoda és csoportszoba díszítése által. A nagyobbak részt vehetnek a városi rendezvényen, ünnepségen.

Az ünnep időpontja: Március 15-ét megelőző munkanap.

Az óvoda kirándulásai

A környezet tevékeny megismerésére nevelés fontos feladata a szülőföldhöz, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása, a helyi népszokások felelevenítésével és a környező népek szokásainak megismerésével.

A gyerekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti környezetről szerezzenek tapasztalatokat. Első feladatunk az, hogy először a szűkebb környezetüket ismerjék és

szeressék meg. Séták alkalmával ismerkedjenek meg a település szépségével, régi szép értékeivel. Meglátogatjuk a település emlékműveit.

A tágabb környezet megismerése céljából rövidebb, illetve hosszabb kirándulásokat szervezünk csoportonként a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve. A kirándulások során feladatunk a hazaszeretet csíráinak ápolása, a hazához való pozitív viszony alakítása, a szülőföld szeretetére való nevelés, ismereteik, érzelmeik gazdagítása.

Sportprogramok

A gyermeki személyiség fejlesztése, a testi képességek fejlesztése és a mozgásigény kielégítése céljából különféle versenyeket szervezünk. Az óvodás korú gyermek legtermészetesebb tevékenysége a játék és a mozgás. A gyermekek mindennapjait tegyük teljesebbé.

A sportprogramok során a gyermekek legyenek felszabadultak, gazdagítsuk érzelmvilágukat, nyújtson számukra örömet a játék, a mozgás, a versengés.

Az óvoda - család közös rendezvénye, tevékenységei

Az óvoda egyik fő feladata az együttműködés a szülőkkel, a családdal. Az ünnepeket teljesebbé, tartalmasabbá a szülőkkel együtt közösen tehetjük. Szoros kapcsolatba kell kerülni a szülőkkel és meg kell találni az óvoda és a család összhangját. Az óvodai nevelés csak akkor vezethet eredményre, ha a családi nevelést sikerül vele összhangba hozni. Az ünnepek során a szülőket bevonjuk az ünnepi előkészületekbe és a gyűjtőmunkába az eredményes munka érdekében.

Az óvoda és a család közös rendezvényei lehetnek:

Őszi munka; Adventi kavalkád; Adventi gyertyagyújtás; Karácsony; Farsang; Évzáró; Gyermeknap; Nyíltnap; Családi sport nap; Családi barkács nap; Családi egészség nap; Apák napja; Nagyszülős nap

Születés- és névnapok

Csoportonként törekedjünk arra, hogy a névnap és születésnap köszöntés megtisztelés legyen az ünnepelt számára, örömet, élményt nyújtson.

Egymás tiszteletére és szeretetére nevelünk.

Anyák napja

Május első vasárnapja az édesanyák napja. A bensőséges, meghitt ünnep alkalmából anyáknapi verset, dalt tanítsunk a gyermekekkel. Ajándékot készítünk, készítettünk az édesanyák számára, mellyel a gyermekek otthon köszöntik fel az édesanyákat, megköszönve féltő gondoskodásukat, vigyázó, biztató szeretetüket.

Az ünnep időpontja: Május első vasárnapját megelőző időszak

Gyermeknap- Gyermekhét

Az óvodában ezt a napot vagy hetet változatos módon tesszük gazdaggá, élmény teljessé, a gyermekek számára. A gyerekeknek az óvónők érdekes programokkal kedveskednek. A gyermeknapot vagy gyermekhetet az óvodában közösen a szülőkkel szervezzük, változatos formában és programokkal.

Az ünnep időpontja: Június első hete

Évzáró

Május utolsó heteiben csoportonként tartjuk az évzáró ünnepélyünket az óvodánkban. Az oktatási év folyamán megismert és elsajátított ismereteiket, tudásukat játékos formában jelenítik meg a szülőknek, nagyszülőknek. Az ünnep fényét emeljük a csoportszoba és az óvoda díszítésével.

Az ünnep időpontja: Május hónap

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATI

5.1. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kiteljesednie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánosztható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtő, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléghőz, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

A csoportokban vannak kialakított állandó játékhelyek, amelyek a gyermeki igénytől függően mobilizálhatóak. A játéktémák megválasztásánál, kialakításánál nagymértékben és rugalmasan a projekteknek megfelelően a gyermeki ötletekre alapozunk.

A játék színtere nem szűkül le a csoportszobára, igyekszünk minél több lehetőséget megragadni az udvaron való tartózkodásra, a szabad levegőn történő tevékenységekre. Itt is közvetlen kapcsolatba kerülnek a gyerekek a különböző anyagokkal (víz, homok, kavics, ágak). Formálhatják azokat, tevékenykedhetnek velük, felhasználhatják játékigényüknek, ötleteiknek megfelelően.

A pedagógusok, a pedagógiai munkát segítő munkatársak, és a szülők feladata is, hogy a gyermeknek a szabad játékhoz való jogát biztosítsa.

Szükséges a folyamatos megerősítés, segítségadás, a konfliktusok feloldásának segítése, és az eszközök biztosítása. A gyermekek szabad játéka leggyakrabban közösségi játék, de tisztelnünk kell az egyedül játszókat is. A szabad játékba csak az adott gyermek és szituáció ismeretében avatkozhatunk be.

Céljaink

- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti,
 - a gyermek egyéni vágyainak kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását,
 - közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

Feladataink

- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése
- Inger gazdag, kíváncsiságot keltő mobilizálható játéktér, környezet kialakítása, a játékok elérhető helyen történő elhelyezése
- A szűkebb és tágabb környezetükből szerzett egyéni és közös élmények és tapasztalatok feldolgozásának biztosítása.
- Az óvoda korban megjelenő játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek változtatása minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele
- Játékirányítást segítő pedagógiai, pszichológia szakértelem, módszertani kultúra gazdagítása

- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében
- Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlés vágya motiválása.

A fejlesztési feladatainkat meghatározzák

- A korosztály általános pszichikai sajátossága: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének
- (manuális képességének) észlelésének, érzelmi, akarat-életének gondolkodási jellemzőinek ismerete.
- Az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.
- A csoport összetétele: Információkat kell szerezni a gyermek szociális háttéréről, (környezet, élmény, ismeret). Meghatározó a nemek aránya.

A játékhoz szükséges feltételek

A nyugodt, derűs játékhoz szükséges feltételeket folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára:

- Hely
- Idő
- Eszköz
- Tapasztalatszerzés, élmények.

Játékformák

- Gyakorló játékok
- Konstruktív játék
- Szimbolikus játékok (színelő, szerep, fantáziajáték, bábozás, dramatizálás, alkotó játékok, barkácsolás)
- Szabályjáték

Kiscsoportban a gyakorló játék a legjellemzőbb, de nagy hangsúlyt kapnak a szimbolikus játékok, melyek fokozatos bővítésével érhetjük el a nagycsoportosok által kedvelt szerep- és szabály játékok kialakulását.

A pedagógus által kezdeményezett játék

Gondoskodunk az adott feltételek, körülmények biztosításáról, rugalmasan kezeljük és korosztálytól függően, a gyerekekkel határozzuk meg:

- a célt,
- a témák, a helyek alternatíváit,
- a felhasználható eszközök többségét,
- a szabályokat.

A gyermek szabadon választ

- a részvételben,
- a felkínált szerepben,
- a játékszituáció elfogadásában,
- a játék idejében,
- játszótársat.

A kezdeményezett játékban együtt játszunk a gyermekekkel.

Játéksegítő módszereink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A játéktémához kapcsolódva – ha szükség van rá – az óvónő legyen játékkezdeményező, modellt nyújtó. Ebben támogató, ösztönző, engedő és elfogadó játszótárs. Segíti azok játékát, akik ötletszegények, kevésbé kreatívak.

Szükségszerűen avatkozunk be a játékba, például, ha a gyermekek veszélyeztetik egymás testi épségét, vagy ha agresszívak egymással, szóbeli kommunikációjuk nem megfelelő.

A nevelés folyamatában nemcsak közvetlen és indirekt irányítunk, hanem magatartási mintát is nyújtunk. Fontos, hogy mit és hogyan mondunk, hogyan viselkedünk, öltözködünk.

Programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül, megkülönböztetve a szabad játék tevékenységeit, és az óvónő által felajánlott tevékenységeket, melyek a szervezettebb játékos tanulást jelentik, és tervszerűen előkészítettek, és felajánlottak.

Az önmagában is élményt jelentő játék alapozza meg a hatékony tanulást.

Udvari játék

Mozgásos, ügyességi játékok, homokban sütkérezés, dalos játékok, kerékpározás, rollerezés, babaház, kuckók. A játékfajták mindegyike megjeleníthető

5.2. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a **közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti**, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

„A természet anyai simogatása nélkül nem alakulhat ki egészséges személyiség”.

A mi feladatunk, hogy megtervezzük azokat az alkalmakat, amelyek során a gyermek rácsodálkozhat a természet szépségeire, összhangjára, tapasztalhatja a kölcsönös előnyöket s maga is tehet azért, hogy kellemes környezetben éljen.”

A gyerekeket körülvévő természeti és társadalmi környezetről lehetőséget biztosítunk az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, ezek feldolgozására.

Az információ szerzés sokoldalú biztosításával gyarapítjuk az aktív és passzív szókincsüket.

„Optimális” helyrajzi adottságunk elősegítik, hogy természetes környezetben tevékenyen tapasztalhassanak folyamatosan a gyermekeink.

A környezet feltérképezése után változatos tevékenységeket szervezünk, melyeken keresztül tapasztalatokat gyűjthetnek, szerezhetnek a természeti és társadalmi környezetről.

Fontos feladatunk

- Séták, kirándulások szervezése a szabad természetben.
- Közvetlen környezetükben a természetsarok kialakítása, amely alkalmas a megfigyelésekre.
- Település adta lehetőségek maximális kihasználása

Céljaink

- Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket.
- Erősödik a pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a multikulturális értékek
 - a népi, és a családi hagyományok,
 - a szülőföld, a hazai táj,
- A természet szeretete, védelmének igénye, a környezettudatos magatartás.

Feladataink

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti, és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Több érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben).
- A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban a spontán és irányított beszélgetéssel, önértékesítő törekvések segítése, anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása.
- A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában.
- A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása.

- Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket.
- A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális pedagógiai módszerekkel történő tevékenységének, tapasztalatszerzésének biztosítása.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába.

A környezeti nevelés színterét nehéz szétválasztani a többi nevelési területtől, szinte körbefogja azokat. A négy évszak ritmikusságára, változásaira, a hónapok aktuális eseményeire építünk. Feladatainkat a gyermekek spontán érdeklődésére alapozva, illetve korosztálynak megfelelően a gyermekekkel együtt tervezzük meg. A gyűjtő munkákba a szülőket is aktívan bevonjuk. Tervezésünk során a környezeti nevelés szorosan összekapcsolódik a matematikai ismeretszerzéssel, hiszen nagyon sok matematikai jellegű tapasztalatokat szereznek a gyerekek, és ezeket a többi tevékenységekben is alkalmazzák. Ezáltal alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík, és mennyiség szemléletük.

Komplex foglalkozásaink magukban foglalják a testápolástól a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Ezek a tervezett kezdeményezések, illetve spontán ismeretszerzések a nap bármely szakában megvalósíthatóak. Lehetőséget adunk a gyermekek önálló véleményalkotására, döntési képességeik fejlődésére, a környezet alakításában.

Óvodánk kalendáriuma

Október 04. Állatok világnapja

Feladat ajánlás: Vadon élő állatok, bogarak megismerése, hasznuk, fontosságuk.

Tanyai kirándulás vagy háznál tartott állatok megfigyelése.

December 20. Madárkarácsony

Feladat ajánlás: Madárkalács készítése, elhelyezése a kiválasztott fára.

Madáretetők kihelyezése, feltöltése. Gondoskodás a madarokról.

Március 22. A Víz világnapja

Feladat ajánlás: A víz fontosságának tudatosítása. Élhetünk-e víz nélkül?

Takarékoskodjunk a vízzel!

Április 22. A Föld napja

Feladat ajánlás: Szép környezet kialakítása, virágok, bokrok, facsemeték ültetése.

Értékeink megóvása.

Május 18. Madarak és fák napja

Feladat ajánlás: Gyönyörködjenek a fáknak és a madarakban

Jobban figyeljenek a környezetükben található, fellelhető madarak életére, a fák, bokrok megóvására!

Június 05. Környezetvédelmi világnap

Feladat ajánlás: Védj a természet és a környezeted értékeit, vigyázz a tisztaságára!

5.2.1. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

– A KÖRNYEZET MENNYISÉGI ÉS FORMAI ÖSSZEFÜGGÉSEI SORÁN

Céljaink, hogy az óvodapedagógus

- Lehetőséget teremtsen a gyerekek számára a környező valóság formai és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.
- Minél több alkalmat teremtsen a gyerekek matematikai érdeklődésének felkeltésére az elemi ok-okozati összefüggések felismertetésére, megtapasztaltatására.
- Biztosítsa, hogy a gyerekek saját logikájuk szerint gondolkodhassanak, próbálja őket rávezetni a megoldásra.
- Gondolkodásra serkentő matematikai helyzeteket teremtsen, hogy a problémáról saját véleményt alkothassanak, egyes állításaik igazságát megmagyarázhassák, helyett tévedéseiket felfedezhessék, kijavíthassák.

- A gyerekekkel méréseket, összehasonlításokat végezzen, lehetőséget teremtsen a mennyiségi és térbeli viszonyok összehasonlításához, a problémamegoldás előkészítéséhez.
- Helyet, időt, kellő alkalmat, valamint megfelelő mennyiségű és minőségű eszközt biztosítson a megtapasztaláshoz.
- A problémamegoldó készség előkészítése során, a gyerekeket többféle megoldás keresésére buzdítsa.
- Együtt örüljenek a gyerekekkel a sikeres feladatmegoldásoknak.
- Rácsodálkozzon velük együtt a megoldási lehetőségek sokszínűségére, a variációs lehetőségekre, a matematikai jellegű feladatok érdekességeire.
- Erősítse a gyerekeket abban, hogy pozitívan viszonyuljanak egy-egy problémahelyzet megoldásához, számukra sikerélményt biztosít.
- Megteremtse a lehetőséget és biztosítsák, hogy a gyerekek ismereteket és tapasztalatokat szerezhessenek:
 - a halmazokról:
 - képezzenek halmazokat, hasonlítsák össze azokat;
 - tulajdonságaik szerint, válogassák szét, bontsák részhalmazokra, rendezzék sorba elemeik szerint, mérjék azokat becsléssel, párosítással, másolással,
- mérjenek össze mennyiségeket: magasságot, hosszúságot, tömeget, űrtartalmat, mérjenek mennyiséget, területet, szélességet, vastagságot, bőséget,
- síkidomokról, geometriai formákról,
- a térben való tájékozódásról,
- a számképekről, legalább a 10-es számkörben.

5.3. MOZGÁS

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mozgás a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésével gazdagítjuk a szókincsüket, az elvont gondolkodást, és a keresztcsatornák fejlődését segítjük a mozgásformák megnevezésével. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énképet alakítjuk.

A finommotorika fejlesztésén keresztül több struktúrát is kedvezően befolyásolhatunk, - testdimenziók, térpercepció alakulását is. Ez a szakasz a mozgáskoordináció fejlődésének legintenzívebb szakasza is.

A mozgás szocializációs hatása a következőkben mutatkozik meg:

A sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a hatékonyság / kompetencia / érzését, a mozgás feletti kontroll az én-kontrollt erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentráció a kitartás, az erőfeszítésekre való képességet fokozza.

A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határának a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

A mozgás fejlesztésének területei

Szabad játék kereteiben végzett mozgásos játékok

Mivel a gyermekek mozgásigénye eltérő, fontos, hogy az aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek is megtanulják az egymáshoz való alkalmazkodást. A célunk az, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

Fontos, hogy felkeltsük-, fenntartsuk a gyermekek mozgáskedvét, megszerettessük a mozgást. Lényeges a motiváció, a körülmények megteremtése, szabályok kialakítása, a pozitív megerősítés. Ezeknek megfelelően biztosítjuk a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekhez a csoportszobában és a tornaszobában. Időjárástól függően a lehető legtöbb időt töltjük a szabadban.

Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál szem előtt tartjuk a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét és a csoport összetételét.

3–4 éveseknél a természetes nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni. A csúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz szükséges eszközöket biztosítjuk a csoportszobában, illetve lehetőséget adunk az asztalok alatti bújócskázáshoz.

4–5 éves korban nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. A koordináció fejlesztését szolgálják a célbadobó játékok, kugli,

ugróiskola, ugrókötelezés, barkácsoló tevékenység is. Az egyensúly fejlesztésére a szabad játékban a különböző hinták, mászókák, a füles labda, a lépegető alkalmasak.

5–6 éves korban a finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek spontán fejlesztésére, például az ábrázolási technikák gyakorlása során, tépés, vágás, varrás, gyöngyfüzés vagy legózás, konstruálás stb. Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermek örömmel vesz részt.

Kötelező testnevelés foglalkozás

Heti egy alkalommal szervezzük a tornaszobában, jó idő esetén, az udvaron. Minden nap lehetőséget biztosítunk arra, hogy az épület és az udvar adottságának figyelembevételével, óvónői irányítás mellett aktívan kielégítsék mozgásigényüket a gyermekek.

A testnevelés foglalkozások során teremtünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testi deformitások megelőzésére is /lábboltozat erősítés, gerinctorna /.

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben.

Mindennapos mozgásos tevékenység

A napirend fontos része, mely a gyerekek fejlettségétől függően 5-10 percre tart.

Megalapozzuk azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és szükséges. Középpontban a mozgásos játékok állnak, melyek aktív pihenést jelentenek a gyermekeknek. Kiegészülnek a járás, futó és gimnasztikai gyakorlatokkal.

Teremben, öltözőben az óvoda egész területén biztosítunk lehetőséget a mozgásra.

Törekszünk arra, hogy minél többet tartózkodjunk a szabad levegőn, ahol a legjobban ki lehet használni a mozgásos játékok kooperatív, fejlesztő hatásait.

Céljaink

- A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése során megalapozódik a mozgás szeretetére épülő egészséges- életvitel és életmód.

Feladataink

- Rendszeres, mindennapi mozgással, az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése.
- A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, a mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítető biztonságos környezet kialakítása.
- Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése.
- Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.
- Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése, a hátránnyal küzdő gyermekeknél biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.
- A szülőkkel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, ill. közös mozgásos programok szervezése

5.4. ÉNEK - ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A zenei nevelésnek a gyermek egész lényét át kell hatnia. Óvodánkban a zenei felkészítés kiegészül az óvodai hagyományápolás- népszokások körével.

Az ének-zene komplexen kapcsolódik a külső világ tevékeny megismeréséhez. A megismert dalanyag sokirányú nevelő hatása mellett jól szolgálja a valóság hangulati elemeinek megéreztetését. A zenei nevelés a mesékkel, versekkel és az anyanyelvi neveléssel van a legszorosabb kapcsolatban. A mondókák, a dalok szövegének hanglejtését, ritmusát pontosan követik a gyermekdalok. Az új szavak a szókincset bővítik, a mozgással egybekötött cselekvések a szavak pontos megértését segítik.

Éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására napközben bármikor adódhat alkalom.

Kiscsoportban feladatunk: a gyermekek figyelmének felkeltése, megfelelő hangmagasságú, tiszta énekléssel az egyenletes lüktetés megéreztetése.

- éneklés egy- két gyermekkel
- ölbeli játékokkal
- höcögtetőkkel

- kis hangterjedelmű gyermekdalokkal
- mondókákkal
- játékos, utánzó mozdulatokkal (helyben)

Középső csoportban feladatunk:

- játékos közös éneklés, kisebb csoportban.
- bábbal egyéni éneklésre serkentés
- körbejárás elsajátítása
- egyenletes lüktetés megéreztetése járással
- akusztikus inger és a mozgás összekapcsolása (taps, dobantás stb.)
- utánzó mozdulatok, változatos sorformák játszása

Nagycsoportban feladatunk:

- a csoport tisztán énekeljen, az óvónő indítása után egyedül is
 - a tiszta éneklés javítása csoportban és egyénileg
 - merjenek önállóan dalt választani, egyedül énekelni
 - esztétikus kör alakítása, megtartása
 - nagy térben mozgó komplikáltabb mozgásformák elsajátítása
- Pl. szerepcserés, párválasztós, sorgyarapodós játékok
- tempó és dinamika összekapcsolása
 - zenei kreativitás fejlesztése: karmesteres játékkal, mondókák dallamosításával, kérdés- felelet játékokkal stb.
 - nagyobb hangterjedelmű dalok, népdalok, énekes játékok megtanítása
 - Lehetőséget teremtünk arra, hogy két szólamban és kánonban is énekeljünk a gyerekeknek Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.
- Folyamatosan bővítjük az ének-zenei eszközeinket / ritmus, dallamhangszerek, fejdíszek, néptánc ruhák, kendők, kalapok tárházát/, amelyeket a gyerekek szívesen használnak.

Kiscsoportban a kezdeményezések kötetlenek. Középső-és nagy csoportban kötetlen és kötött foglalkozásokat tervezünk.

Zenehallgatás alkalmával lehetőségünk van arra, hogy hangszeres zenei élményt nyújtsunk, alkalmanként más népek kultúrájából származó dalokat, zenei alkotásokat ismertessünk meg a gyermekekkel.

Mindig az adott csoport fejlettségi szintjét figyelembe véve döntünk arról, hogy milyen formában valósítjuk meg a zenei nevelés feladatait.

Lehetőség szerint vegyenek részt az óvodások a gyermekeknek szervezett városi zenei rendezvényeken (koncerteken, hangversenyeken, énekes versenyeken).

Céljaink

- Az örömet adó ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul,
 - a zene iránti érdeklődés,
 - formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

Feladataink

- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.
- A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével.
- A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelem gazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).
- Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.
- Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam, ritmus variációk kitalálása).
- A sajátos nevelési igényű gyermekek zenei nevelése speciális szakember és programok segítségével (pl. szenzomotoros integráció).
- Óvodánkban fontos szerepe van az egyházi ünnepeknek. A gyermekeket megismertetjük hangterjedelmüknek megfelelő vallásos tartalmú dalokkal és az egyházi zenével is

5.5. VERSELÉS, MESÉLÉS

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, **esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel** – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a **3–6 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan** a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Számunkra a mese a csend szigete. Pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmény feldolgozásában. A mesék gerincét a népmesék adják, de az igényes modern, kortárs és klasszikus mesék is helyet kapnak az anyaggyűjtésünkben. Fontosnak tartjuk, hogy a mesét többször meghallgatva különböző módszerekkel, eszközökkel dolgozzuk fel, mert ez erősíti a gyermekekben a mese pozitív személyiségfejlesztő hatását.

A nap folyamán többször, de legalább két alkalommal hallgassanak mesét a gyerekek.

Lehetőséget teremtünk az önálló szöveg,- és mesemondásra.

Kedves, mesére hívó szokásokat vezettünk be a csoportokba. (Csengő, versike, gyertyagyújtás, ének, mesepárna stb.). A képeskönyvek, a Biblia is mindig elérhető magasságban van elhelyezve a gyerekek számára.

Kiscsoportban 3-4 éves korban:

- népi mondókák, rigmusok megismerése
- rövid versek, verses mesék gyakorlása, megszerettetése
- rövid egyszerű láncmesék, állatos mesék mesélése
- egyszerű cselekményű bibliai történetek megismerése

Középső csoportban 4-5 éves korban:

- hosszabb mondókák, versek, mesék megismerése, tanulása
- népmesék, állatmesék, modern mesék mesélése
- dramatizálás, bábozás elősegítése
- különböző alkalmakra szóló imák gyakorlása
- egyszerű cselekményű bibliai történetek megismerése
- önálló versmondás ösztönzése

Nagy csoportban 5-6 éves korban:

- több versszakos versek (magyar versek), megismerése, tanulása
- tréfás mesék, tündérmesék, verses mesék megkedveltetése
- dramatizálás, bábozás gyakorlása
- bibliai történetek megismerése
- egyéni mesemondás ösztönzése

A kisgyermek életkori sajátosságaiból adódóan a versgyűjteményeinkből a rövid, tömör, színekkel teli verseket szedjük csokorba. A játékos mozgással összekapcsolt mondókázás, verselés átszövi a gyermekek mindennapjait. Fontosnak tartjuk, hogy a családban is meséljenek, mondókázzanak, verseljenek a gyermekeknek. Az óvodáskorúak irodalmi nevelésében a csupa ritmus, csupa játék, a gyermeki szemléletet sugárzó alkotásoknak van helye.

A dramatizálás, bábozás formálja a gyermekek alkotó fantáziáját. Biztosítjuk a gyermekek számára a kellékeket. A gyermekek esztétikus előadásmódja lényeges, ugyanakkor nem akadályozzuk meg a gyermekeket a belső képük alakításában, fantáziájuk szárnyalásában.

Aktív és passzív szókincsüket folyamatos alakítjuk és gazdagítjuk.

Irodalmi élményeik hatására fejlődnek érzelmeik, értelmi képességeik, és erkölcsük.

Céljaink

- Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul
 - a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése,
 - megalapozódik az irodalomszeretet.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által, fejlődik
 - a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása, és a biztonságos önkifejezés.

Feladataink

- Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása
- Népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása

- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok)
- Megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- Az etnikai kisebbséghez tartozó differenciált támogatása a helyes magyar nyelv elsajátításában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Bibliai történetek megismerése.
- Vallásos tartalmú versek megismerése.

5.6. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, **szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal**, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A rajzolással, festéssel, mintázással, kézi munkával, barkácsolással a gyermekek élmény és fantázia világát gazdagítjuk, képi kifejezésüket, tér, forma, szín képzeletüket alakítjuk.

Gondolkodásukat fejlesztjük, esztétikai érzéküket, érzékenységüket, szép iránti igényességüket, nyitottságukat folyamatosan formáljuk.

Vizuális eszközeink felhasználásával állandó lehetőséget biztosítunk élményeik, gondolataik különböző technikákkal történő kifejezésére.

Mintázás	Homok, agyag, gyurma, lisztgyurma, gyúrt tészta
Rajzolás	Pálca, zsírkréta, porkréta, ceruza, filctoll
Festés	Nyomdázás, kézzel festés, szivacsfestés, vízfestés, tempera, üvegfestés
Papírmunkák	Origami, tépés, vágás, ragasztás, mozaikkészítés
Kézimunka	Varrás, fonás, szövés, fűzés

Segítséget nyújtunk egyéni elképzeléseik érvényesítéséhez, önkifejezésükhöz.

A szem- kéz koordinációjukat, finommotorikus képességüket változatos formában fejlesztjük.

Olyan élményeket biztosítunk, amelyek segítik önkifejezési vágyukat, alkotó kedvüket.

Felfedeztetjük a gyermekekkel környezetük szépségeit. Spontán alkotókedvükre építünk, ebből bontakoztatjuk ki a vizuális esztétikai alkotóképességüket, kerülve a siettetést. Példát mutatunk a gyermekeknek. A csoportszobában az eszközök elérhetőek a gyermekek számára.

A nap bármely szakában rajzolhatnak, mintázhatnak, kézimunkázhatnak és barkácsolhatnak.

Szövünk rongyból, fonunk rongyból, fonalból, csuhéjból, vesszőből. Bemutatjuk a műalkotásokat, a népművészeti tárgyakat, akár eredeti, akár reprodukció formájában.

A tevékenység közben a gyerekek felszabadultan beszélgethetnek, értékelhetik egymás, és saját munkáikat, énekelhetnek, verselhetnek, mondókázhatnak. Az elkészült műveket kiállítjuk az öltözőben elhelyezett faliújságon. Az aktualitásnak megfelelően a legszebb gyermekmunkákkal díszítjük az óvoda előterét, folyosóit.

Lehetőséget biztosítunk, hogy az óvodába járó gyermekek munkáit is időről időre megtekinthessék a település lakói. (Egészségházban, Bevásárló üzletekben, Polgármesteri Hivatalban).

Az óvodásoknak kiírt külső pályázatokra a vállalkozó szellemű gyermekek munkáit rendszeresen beküldjük, az óvodán belüli pályázatok alkotásaiból pedig kiállítást rendezünk

Céljaink

- Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

Feladataink

- Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotóléggör
- kialakítása.
- Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatosgyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.
- A belső képek gazdagítása gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- A gyermeki élmény- és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés és önérvényesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.
- Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: (pl. megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás,
- Az ábrázolási tevékenységében lassan fejlődő, (diszgráfia tüneteit mutató) gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakemberek felé.
- Vallásos témák megjelenítése.
- Népi és keresztény műalkotások, művészeti elemek megismerése

5.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység. Ilyen pl. az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka.

A gyermek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodás korú gyermek óvodai életében a munka jellegű tevékenységek, a kooperatív tanulási formán keresztül fontos szerepet kapnak.

A gyermekek aktív részvételével, és érdeklődésével a munka jellegű tevékenységekben kreatívan fejlesztjük a gyermekek együttműködési készségét.

A mikrocsoportos formában történő munkamegosztás alapja a projekt módszer alkalmazásának. A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek kialakítása (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) tevékenységeken keresztül történik.

Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, ezzel biztosítjuk a munka állandóságát és folytonosságát. Fontos, hogy a gyerekek a munka jellegű tevékenységeket, önként, örömmel végezzék. A munkafolyamat segítse a problémamegoldás, feldolgozás útját.

Feladatunk, hogy a felelősi rendszer segítse a szervezési, és összedolgozási folyamatokban a tevékenységek kontrolálását. A tevékenységhez kapcsolódó, spontán beszédhelyzetekben megjelennek a különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérdés, köszönés, dicséret verbális kifejezései), a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak. A gyermek értékelése differenciáltan, konkrétan, reálisan, önmagához mérten történik.

5.7.1. MUNKA

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van. A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel a tárgyi-, és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Az óvodapedagógus és dajka őszinte, természetes magatartásával mutasson mintát és viselkedésével, példaadásával jelezze elvárásait.

A tevékenység kapcsán a gyermekeknek felgyorsul a szocializációjuk, fejlődik társas kapcsolatuk, felelősségérzetük, toleranciájuk.

A közösségi élet biztonsága nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokás - normarendszer kialakításától, ezért fontos, hogy szabályaink egyértelműek, világosak legyenek.

Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgáló munka a gyermekek természetes, mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését, valamint környezetünk rendjének megőrzését és helyreállítását jelenti. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés munkát jelent a gyermek számára, az önkiszolgálás során képességek, kialakult szokások adják az alapját a naposi és a projekt munkának.

Önkiszolgáló munkák:

- öltözködés, vetkőzés
- testápolás,
- étkezés.

Naposi munka

A naposi munka közösségi megbízatás. A naposság feladattudatot feltételez. A naponta választott naposok feladatai lehetnek: az asztalterítő leterítése, az étkezéshez szükséges eszközök szétosztása, és más egyéb önként vállalt feladat.

Alkalomszerű munka

Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél nagyobb önállóságra tegyenek szert, egyszerű feladatok adásával. Egy részük szabályosan ismétlődik, más részük esetleges. Ezek lehetnek:

- teremrendezés,
- segítségnyújtás a felnőtteknek,
- megbízatások teljesítése,
- ajándékkészítés,
- segítségnyújtás a kisebbeknek, stb.

Kerti munka

A kerti munka a gyermekeknek olyan közösségi jellegű tevékenysége, amely közben átéli munkájuk természetére gyakorolt hatását, megfigyelhetik azokat a változásokat és eredményeket, amelyek munkájuk során létrejönnek.

A gyerekek alkalomhoz és évszakokhoz kapcsolódóan végeznek kerti munkát. Ez is segíti a természet szeretetére, megóvására nevelést.

Évszakokhoz kapcsolódó munkák

- A környezeti témakörökhöz kapcsolódva kérjük őket különböző gyűjtő munkára.
- Száraz gallyak felszedése, falevélseprés
- Csíráztatás, rügyeztetés
- Növények ültetése, gondozása, locsolása, stb.

Növény és állatgondozás

Csoportjainkban található cserepes virág, akváriumok, melyek gondozásához a gyermekek is segítséget tudnak nyújtani, pl. a halak etetése, virágültetés, locsolás.

Feltételek megteremtése

- Életkorukhoz mért munkalehetőség biztosítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- Megfelelő eszközök biztosítása a munkafolyamat zökkenőmentes lefolyása érdekében.
- Minden olyan munka elvégzése, melyhez kedvük van a gyermekeknek, és az nem veszélyezteteti testi épségüket.

Céljaink

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül, alakulnak a munkavégzéshez szükséges, attitűdök készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:
 - Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási képességük, munkaszervezés képességük
 - Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk
 - Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

Feladataink

- A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör)
- A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhesék a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátítása.
- Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és betartásának, konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom.

- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során
- A munka tevékenységek során,- eszköz használat, helyi jellegzetességek- a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása.
- A munkavégzésben a szülők közreműködésének aktív részvételének ösztönzése (pl. növény, -állatgondozásba betekintés, gyűjtőmunka, Környezetvédelmi napok)

5.8. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. Az óvodást a tanulásban természetes kíváncsisága, érdeklődése motiválja. A gyermekek természetes helyzetekben, tevékenységeken keresztül játékosan szereznek ismereteket. A gyermeket tevékenységi vágya ösztönzi a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz. Felhasználja már meglévő ismereteit, kreatív megoldásokat keres, így a gyermek önmagához képest fejlődik. Folyamatosan és fokozatosan várja az együttműködést, feladattartást és az irányíthatóságot.

A tevékenységekben integrálódik a képességfejlesztés, rendeződnek a műveltségtartalmak, ismeretek. A tanulási folyamatban érzelmeket közvetítünk, az érzelmek bátor kinyilvánítására motiváljuk a gyermekeket. Az interaktív közös együttléttel, szövegértés, szövegalkotás megvalósulásával fejlesztjük kompetenciáikat.

5.8.1. TANULÁS

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodánkban folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztés, tapasztalataik bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás lehetséges formáinál hangsúlyozottan szerepeltetjük a cselekvéses tanulást. Az óvodapedagógusaink a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítik a gyermek személyiségének kibontakozását.

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A világban minden, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatják el a gyermekekhez.

Céljaink

- Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire, építés közben
 - alakuljon kompetenciájuk,

- erősödjön attitűdjük, készségeik, képességeik,
- fejlődjön kreativitásuk.

Feladataink

- Megismerési vágy, kíváncsiság sokoldalú érdeklődés, kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása.
- A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével.
- Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatoknak, ismereteknek a célirányos fejlesztése.
- Tevékenység közben, szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kivárás, alkalmazkodás, egymás segítése.
- A gyermek önkifejező, önértékesítő törekvéseinek segítése.
- Modell értékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására
- Értelmi,- kognitív- kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valóságghű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet)
- A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított, pedagógiai módszerek alkalmazása,
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembe vételével differenciált, egyéni fejlesztése
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon:
 - a) Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka
 - b) Az iskolával való kapcsolat fenntartása
 - c) Az óvoda - iskola átmenetet segítése

Az intézményünk speciális gyakorlata

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák

- spontán játékban tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés,
- célzott megfigyelés, tapasztalat-, élményszerzés (séta, kirándulás),
- cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás.

Egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés

- Megelőzés
- Felzárkóztatás
- Tehetséggondozás

A differenciált képességfejlesztés

A differenciálás gyakorlata:

- Szociális differenciálás. (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a csoportszervezésnél)
- Módszertani differenciálás. (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, egyéni munkatempó,- teljesítő képesség figyelembe vétele).
- Célra irányuló differenciálás. (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele).
- Eszköz szerinti differenciálás.
- A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.
- A gyermek érési folyamatahoz igazított differenciált tervezés.
- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

6. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

6.1. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ELVEK, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

„ Az egészség olyasmi, mint a gondosan égetett gyertya.

Ha körültekintő figyelmet szentelünk gyertyánknak, sokáig fog égni.”

(Manfred Kets De Vries)

1. Bevezetés

A köznevelési törvény módosításának megfelelően (20/2012.VIII.31. EMMI rendelet) az óvodai egészségnevelés, a gyermek egészségének, biztonságának védelmével kapcsolatos feladatok, illetve az ezzel összefüggő egészségfejlesztési stratégia felállítása intézményünkben a törvényességi előírásoknak megfelelően került kidolgozásra és Pedagógiai programunk részét képező Egészségfejlesztési programban kerültek megfogalmazásra. A program elkészítésének célja az, hogy az intézmény használói köréhez, a helyi adottságokhoz igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait, mely iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk. Az egészség azonosítható a testi, lelki és szociális harmónia állapotával. Fontos, hogy óvodásaink és az intézmény felnőtt közössége felismerjék az egészség értékjellegét, és ezért lehetőségeikhez képest, mindent meg is tegyenek. Ez a cél akkor érhető el, ha megalapozzuk a gyermekekben az önmagukért és a másokért érzett felelősségtudatot.

2. Általános cél, feladat

Célunk

A teljes óvodai életet átfogó, az óvodai nevelés megkülönböztetett szerepéből adódó, a gyermeki személyiségfejlesztés szempontjából alapozó jelentőségű egészségnevelési feladatok ellátása, mely felkészíti a gyermeket az egészségének védelmére, távlati céljaiban elősegíti a társadalom számára az egészséges, edzett, terhelést elbíró személyiség kialakulását. Az egészségtudatos gondolkodás alakítása, fejlesztése.

Feladataink

Az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt, egészséges életstílusokkal és életmodellekkel ismertessük meg a gyermekeket, gondozzuk lelki (**érzelmi, akarat, értelmi**) képességeiket és az embertársakkal kapcsolatos szociális együttműködési készséget kialakítsuk. Az egészség e három jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlesztés feladatával. Az óvodai egészségnevelési feladatainkat két részre oszthatjuk egészségfejlesztés (promóció) és megelőzés (prevenció), melyek azonban elválaszthatatlanok és az óvodai nevelés valamennyi szakaszára vonatkoznak. Fejlesszük egészségtudatos gondolkodásukat.

3. Az egészségfejlesztés feladatai

- Szomatikus egészségfejlesztés (egészséges életmódra nevelés)
- Pszichohigiénés egészségfejlesztés (lelki egészségfejlesztés)
- Szociohigiénés egészségfejlesztés E három főfeladat, tevékenységi rendszer egymással és az egészségfejlesztés tárgyi, valamint jogi alapfeltételeivel áll szoros kölcsönhatásban.

3.1. Szomatikus egészségfejlesztési feladatok

A szomatikus nevelés területei

- személyi higiénia fejlesztése
- környezeti higiénia fejlesztése
- az egészséges táplálkozás igényének kialakítása
- a betegségek megelőzésére nevelés
- napi rendszeres testmozgás, testedzés
- balesetek megelőzésére nevelés, elsősegélynyújtás

3.1.1. Személyi higiénia fejlesztése

A személyi higiénés nevelés magában foglalja a gyermek testi gondozását, testi szükségleteinek kielégítését és a testi épség védelmét.

Célunk

A személyi higiénia iránti igény kialakítása, a gyermekek egészségének, testi épségének védelme.

Feladataink

Az alapvető higiéniai szokások alakítása, gyakoroltatása, ellenőrzés és folyamatos korrekció, az ehhez szükséges feltételek biztosítása.

Minden gyermek számára biztosított a saját személyi felszerelés- jellel ellátott törölköző, fésű, fogmosó felszerelés, tornafelszerelés, ágynemű.

A gyermeköltözőkben minden gyermek rendelkezésére áll jellel ellátott öltöző rész, ahol a saját ruházat, váltóruha, cipő tárolása megoldott. A WC ülőkék, mosdók mérete megfelelő. Minden mosdóban folyékony szappanadagoló található.

A gyermekek számára biztosított orrtöröléshez, orrfújáshoz a mindig elérhető helyen lévő papír zsebkendő, melynek higiénikus tárolására szintén gondot fordítunk. A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége saját jelükkel ellátott poharakat biztosítunk számukra. Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiéniai szabályok betartására, ennek feltételeit /papírtörölő, fertőtlenítő/ mindig biztosítjuk.

3.1.2. Környezeti higiénia fejlesztése

Az egészségnevelés feladatai csak egészséges óvodai környezetben valósulhatnak meg, melynek színterei a csoportszoba és kapcsolódó helyiségek, valamint az óvoda udvara.

Célunk

A gyermekekben a környezeti higiénia iránti igény, fogékonyság kialakítása, a környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása.

Feladataink

Pozitív viszony kialakítása környezetünkkel és a környezetvédő magatartás szokásainak kialakítása. Példamutatással, a munkába történő bevonással, gyakoroltatással a helyes környezeti higiénés tevékenységre szoktatás.

Lehetőségeinkhez mérten feladatunk a gyermekek környezetének optimális kialakítása, elrendezése (kényelmes, zsúfoltságtól mentes elrendezés) térbeosztás- mellyel a tevékenységekhez szükséges elegendő helyet biztosítjuk. A helyiségekben folyamatosan biztosítjuk rövid, gyakori szellőztetésekkel a természetes levegőcserét.

Gondoskodunk a helyiségek megfelelő mesterséges és természetes megvilágításáról. Ügyelünk a megfelelő páratartalomra, kerülve ezzel a száraz levegő okozta köhécselest, illetve a magas

páratartalom okozta gombák és atkák szaporodását. Minden csoportban főleg a járványos időszakban működik az illóolajos hidegpárásító. A rendszeres takarítás, portalanítás és porszívózás mindenki számára elemi követelmény. Az egészségre ártalmas anyagokat a gyermekektől jól elzárható helyen, az előírásoknak megfelelő módon tároljuk.

Az óvoda udvarának rendszeres és előírásoknak megfelelő karbantartásáról gondoskodunk biztosítva a szilárd burkolatok balesetmentességét.

Udvari eszközeink folyamatos karbantartást, javítást igényelnek, rendszeres felülvizsgálatáról gondoskodunk. A játékok cseréjét az éves költségvetésünk terhére évről, évre betervezzük és lehetőségünkhöz mérten elvégezzük.

Példamutatással, ismeretközvetítéssel a környezettudatos életszemléletet igyekszünk megalapozni- szelektív hulladékgyűjtés, kirándulások alkalmával, a csoportszobákban, az év jeles napjaihoz kapcsolódóan.

3.1.3. Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. A növekedéshez nagy mennyiségű tápanyag elfogyasztását igényli, hiszen az életkorra jellemző sok mozgás sok kalóriát „emészt fel”. Folyadékigénye is fokozott, amely az élénk anyagcsere folyamatoknak és a fokozott mozgásosságából eredő hő leadásnak a következménye. Óvodában nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségnevelési feladatait- így az étkezés előkészületeinek lebonyolítása az egészséges táplálkozás megkedveltetése, új ízek, ételféleségek megismertetése.

Célunk

Egészségesen táplálkozó felnőtt válják gyermekeinkből, és a korszerű táplálkozás iránti igényt felkeltsük bennük.

Feladataink

A megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység. További fontos feladatunk a családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén. A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit csoportszoba zsúfoltságtól mentes, kellemes hőmérsékletű, a szükséges eszközök (tányérok, evőeszközök, poharak, terítő, szalvéta) megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálalt ételek nevét megtanítjuk a gyerekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvcsináló ismereteket nyújtunk az ételről. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk és kóstoltatunk, ezzel igyekszünk megismertetni és megszerettetni az új ízeket. Az ételszolgáltató valamint a szülők jóvoltából biztosítjuk gyümölcsöket, zöldségfélét, megismertetjük a gyerekeket a különböző ásványi anyagokban gazdag növényi magvakkal.

Táplálkozási rendellenességgel küzdő, túlsúlyos, kórosan válogatós gyerekeknél a családdal való együttműködés fontosságát tartjuk szem előtt.

3.1.4. A betegségek megelőzésére nevelés

Kiemelt óvodapedagógusi feladat a fertőző betegségek megelőzésére nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása valamint a hidegpárásító alkalmazása a járványos időszakban.

Célunk

Az egészségvédő jó szokások kialakítása.

Feladataink

Ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyerekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása. A minden gyermek számára biztosított egyéni tisztálkodási szereket elkülönített tárolóban helyezük el, (erre szezonális betegségek időszakában fokozottan figyelünk) elhasználódás esetén a gondoskodunk pótlásukról (pl. fogkefe.) A higiéniai szabályok betartásával, a betegségek megelőzésével kapcsolatos helyes magatartási szokások begyakorlásával biztosítjuk a gyermeki szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségmegelőzést. Szezonális fertőző betegségek előfordulása esetén a higiéniai szabályok betartására fokozottan odafigyelünk. (intenzív szellőztetés, zsebkendőhasználat, fertőtlenítés... stb.)

A betegségek megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően megteremtjük a gyermekek edzéséhez, rendszeres mozgáshoz szükséges feltételeket, minden adódó lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra. Az egészséges gyerekek védelmében az óvodában észlelt megbetegedéskor a gyermeket elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön. A betegségből történő felgyógyuláskor a

közösségbe való visszatérés szabályait érvényesítjük. Kapcsolatot építünk ki az egészségügy szakembereivel, a preferált területeken a szülők felé szorgalmazzuk gyermekeink rendszeres vizsgálatát, így a fogászat, a szemészet, az ortopédia területén.

3.1.5. Napi rendszeres testmozgás, testedzés

E nevelési terület a mozgásszervek alakítását, alapvető mozgáskészségek kimunkálását, az önálló testedzésre történő nevelést, a változatos mozgástevékenységek megvalósulását jelenti. Magába foglalja a szervezet edzését, a hideghez, meleghez való szoktatást, a fokozatos fizikai megterhelést, az óvodai testnevelés foglalkozásokat.

Célunk

A testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése, rendszeres testedzés szokássá alakítása, az egészséges életvitel megalapozása.

Feladataink

A gyermekek mozgásigényének kielégítése, a természetes mozgáskedv megőrzése, a szervezet edzése, a rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése, az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése. A tornára, a játékos mozgásra teremben és szabad levegőn, eszközzel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk. Folyamatos feladatunk a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása, valamint a gyerekek teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, állóképességének nyomon követése.

3.1.6. Balesetek megelőzésére nevelés

Nem elég az egészséget megvédeni, de a váratlan események, balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. A felgyorsult technikai fejlődés számtalan olyan „eredményt” is hozott, melynek jelentősége balesetveszélyt, életveszélyt is hordoz magában. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése, és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Célunk

Gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladataink

Egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció. Folyamatos szakszerű odafigyelés a mindennapokban.

A nevelési év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvoda belső és külső terének balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat. Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek elkerülése végett szükség van. Megismertetjük gyermekeinkkel a játék és taneszközök, valamint a tevékenységek során használt egyéb eszközök biztonságos használatát. Ezen eszközök használatának biztonságossá tétele gyakorlással történik. (olló, tű, kés, villa)

A közlekedés szabályainak megismertetését séták során a valós környezetben ismertetjük meg a gyerekekkel, szituációs, valamint szabályjátékok során gyakoroljuk. Hasonló pedagógiai tudatossággal, szituációs játékok kezdeményezésével fordulunk a háztartásokban található háztartási gépek használatára vonatkozó szabályok megismertetése felé.

Az előírt szabályzók betartásával gondoskodunk az óvodában használatos vegyszerek zárható szekrényben történő elhelyezéséről, és minden egyéb, a balesetvédelmi és tűzvédelmi utasításban foglalt tudnivaló betartásáról. Minden feladat ellátási helyen biztosított az óvodai elsősegélynyújtó alapfelszerelés.

3.2. Mentálhigiéniai egészségfejlesztés

A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelés mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, hanem minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része. A lelki egészség érdekében törekszik az optimális napirend, a szellemi munka higiénéjének megvalósítására, továbbá az egészséges életmód elveinek megfelelő életvitel igényének kialakítására.

Célunk

Olyan gyermeki személyiség formálása, mely alkalmassá teszi őket a jövőbeli társadalmi feladataik maradéktalan teljesítésére, miközben önmagukkal belső harmóniára és környezetével (természeti és társadalmi) egyensúlyra törekednek.

Feladataink

A gyermekek szociális biztonságának, adottságainak, képességeinek, törekvéseinek, személyiségtulajdonságainak szabad kibontakozásának elősegítése, a tartós pszichés stressz

feldolgozását, az abózus és deviancia megelőzését, a harmonikus társkapcsolatok és az empátiás készség alakítását.

A mentálhigiénia egészségfejlesztés területei

- Egészséges életvezetés
- Stressz - elhárítás
- Egészségre káros szokások megelőzése

3.2.1. Egészséges életvezetés (hibás viselkedés megelőzése, kezelése)

Az egészséges életvezetés óvodai tartalma az egészséges életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését, a korai prevenciót és az egészségtelen szokások korrekcióját jelenti.

Célunk

Megóvni a gyermeket az idegrendszerére ható káros hatásoktól.

Feladataink

Az egészséges személyiségfejlődés biztosítása a gyermek idegrendszerének és lelki életének megóvása a káros hatásoktól, az idegrendszeri-pszichés túlterheléstől, kimerültségtől.

Óvodai napirendünk kialakításánál minden esetben arra törekszünk, hogy biztosítsa a folyamatosságot, ugyanakkor rugalmas legyen. A napirend egyes tevékenységei biztosítják a gyermekek számára a cselekvés és a pihenés lehetőségét. A rendszeresen visszatérő és ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot jelentenek a gyermekek számára. Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, az antiszociális viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni és kirekeszteni (düh, harag, agresszió).

3.2.2. Stressz- elhárítás

A stressz a szervezetnek a külső ingerekhez való alkalmazkodó képessége, amely véges és kimeríthető. Elhárításának fontossága a károsodást előidéző, idegrendszert megterhelő, viselkedési zavarokat, pszichoszomatikus panaszokat okozó hatások elhárításában rejlik.

Célunk

Az idegrendszeri,- lelki egészségvédelem.

Feladataink

A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz hatások és helyzetek elkerülésével, illetve a stressz hatások kompenzációja.

Törekszünk rá, hogy az óvoda külső és belső terei biztonságot sugározzanak. Igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény. Napirendünk minden esetben biztosítja a rendszerességet és a rugalmasságot. Kerüljük a sürgetést és a várakozást. A konfliktusokat igyekszünk csökkenteni, kizárjuk a megkülönböztetést és az agressziót. Katolikus nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

3.2.3. Egészségre káros szokások mellőzése

A pszichohigiénés nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások (alkoholfogyasztás, dohányzás), az indokolatlan mértékű gyógyszerfogyasztás és az egyre terjedő drogfogyasztás, az elhízás és a cukorbetegség megelőzése.

Célunk

Olyan egészségvédő modellt ismertetünk meg a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladataink

A gyermekek megismerjék az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységeket, a helyes táplálkozás a testedzés, a személyi és környezeti higiénie fontosságát. Legjobb propaganda a jó példa, a helyes életvitel és harmonikus, derűs létünk.

3.3. Szociohigiéniai egészségfejlesztés

A szociohigiéniai egészségfejlesztés az egészségnevelésnek a társas együttélésből adódó feladatait öleli fel. A társas, közösségi együttélésközös értékrend, közös cél és cselekvés jellemzi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének szabályozását végzi.

Célunk

A gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készítse elő, szeretetteljes együttműködésben együttműködésbe való részvételre nevelje.

Feladataink

Zavartalan, kiegyensúlyozott pedagógiai légkörben harmonikus kapcsolatok alakítása az egyén és a közösség között, a konfliktusok megoldása a személyiség kreatív kibontakoztatásával megfelelő mintát követve- utánzás, azonosulás, belsővé válás után ösztönzéssel, motivációval olyan szokások kialakítása, melyek segítik a más társadalmi közösségbe való beilleszkedést.

3.4. Egészségpropaganda

Az egészségpropaganda az egészségpolitikai intézkedések széles körű terjesztését, a szociálpolitikai határozatok, döntések megértését, megkedveltetését, a megvalósításra irányuló mozgósítást jelenti. Ez valamint, az egészségügyi ellátás időben történő igénybevételére való mozgósítás, illetve felesleges igénybevételének elkerülésére irányuló felvilágosítás a feladata. A betegségek korai felismerése, a szűrővizsgálatokra történő mozgósítás, az időszakos és rendszeres gondozás igénybevétele az egyén és a társadalom egészség-védelmének, az egészségfejlesztésnek a feladata.

Az óvodában az egészségpropaganda elsősorban a szülők felé irányul segítségével az óvoda valamint a szülői ház egészségnevelésének összehangolására törekszünk (pl: dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás, stb ...).

Célunk

A betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.

Feladataink

Modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása, egészségpropaganda a szülők körében- az egészségesebb választására való törekvés képességének fejlesztése.

6.2. KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Környezeti nevelési elveink

- Rácsodálkozás képessége fejlesztésének elve
- A természet szépségének felismerésére nevelés elve
- Más élőlények iránti tiszteletre nevelés elve
- A környezettel kapcsolatos felelősség alakításának elve

- Cselekvés alapú tapasztalatszerzés elsődlegességének elve

A környezeti nevelési program

Irányul a gyermeki személyiségfejlesztésen keresztül a környezettudatos magatartás formálására, ezen keresztül a szülők ez irányú szemléletének alakítására, a gyermekek családból hozott környezettudatos életvitelének támogatására.

Segíti a felsoroltak alakulását, fejlődését: másokra való odafigyelés képessége, másság elfogadása, segítő magatartás (ezek kapcsán átfedéseket mutat az erkölcsi és közösségi neveléssel)

Megvalósulása: szerves kapcsolatban áll az óvodai nevelés minden területével, áthatja a mindennapokat, az alábbi tevékenységekben jelenik meg:

- gondozás;
- játék (csoportszobában, udvaron),
- verselés, mesélés;
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc;
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka;
- mozgás; a külső világ tevékeny megismerése;
- munka jellegű tevékenységek;
- tevékenységekben megvalósuló tanulás;
- kirándulások, látogatások külső helyszínekre;
- szülőkkel közös programok

A környezeti nevelés alapjai óvodánkban

A környezeti nevelés alapja a természetismeret, amely a közvetlen élményszerzésen keresztül is formálja a helyes cselekvésre készítető, pozitív viszonyulást a természeti értékekhez, azok védelme érdekében. A környezeti nevelés a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti.

Élő és élettelen, természeti és művi környezetünkkel való harmonikus együttélés, - életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, szokás- és értékrendszer. A környezeti nevelés egységbe foglalja a természeti, az ember- alkotta és a társas-társadalmi környezettel kapcsolatos vonatkozásokat egyaránt. A környezeti nevelés kifejezésben a „környezet” szó jelentése: a természetes, ember- alkotta (épített, technikai) és társadalmi (gazdasági, politikai, kulturális, történelmi) környezet összessége, a „nevelés” személyiségformálás, számtalan tényező együttes hatásának következtében zajló-alakuló kölcsönös folyamat.

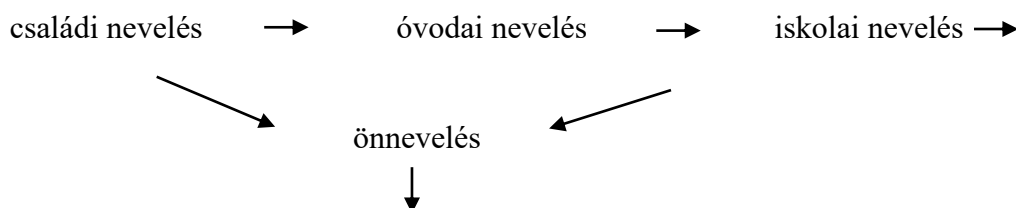
Környezeti nevelés alatt azt a tevékenységet értjük

- ahol a környezeti értékek felismerése, azaz tudatformálás,
- a környezeti fogalmak tisztázása, azaz ismeretszerzés,
- pozitív viszonyok kialakítása, azaz attitűdök formálása,
- a környezetorientált magatartás kialakítása, azaz értékrend kialakítása és értékelés történik.
- környezeti minőségjavító, tudatos, felelősségteljes cselekvés kialakítása, azaz aktivitás
- folyik, amely során készségek, képességek kialakítása történik, amelyek szükségesek az ember kultúrája és környezete megértéséhez.

Ezek az értéktartalmak érvényesek a fenntarthatóság pedagógiája terén is. A fenntarthatóság pedagógiája a környezeti nevelés kibővült tartalmára épül, és azzal rendszerként egybekapcsolódik a globális, a jogi-etikai, a fejlődésre, a béke megteremtésére és a környezeti erőforrásokkal való gazdálkodásra irányuló nevelési törekvések köre, amelyek együttesen alkotják a fenntartható fejlődés elősegítésére irányuló pedagógiai gyakorlat tartalmát.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata egész életen át tartó tanulási és szocializációs folyamat, amely tájékozott és tevékeny állampolgárokat nevel, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és etikusan felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös döntéseikért, tetteikért. Ezek az intézkedések biztosítják az egészséges környezetet és a hatékony gazdaságot a jövő számára.

Környezeti nevelés élethosszig tartó folyamatának „eredményígérete”

Az egyén harmonikus és felelősségteljes együttélése a környezettel

Ez a folyamat végigkíséri az ember életét, ebből származtathatjuk az óvodai környezeti nevelés céljait, feladatait, - az óvodáskorú gyermek sajátosságainak megfelelően. „Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.” (Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia)

Az óvodai környezeti nevelés magában foglalja a természettel kapcsolatban kialakítandó helyes viszonyulásokat (környezettudatos magatartás) a pozitív érzelmi beállítódást, a holisztikus gondolkodást (a természetben minden összefügg mindennel, az ember is a természet része). Tartalmazza mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetükből érkező információk befogadásához, feldolgozásához (érzelmi, értelmi síkon). Olyan szokások, szabályok alakításában játszik szerepet, amelyek a természeti és társadalmi környezetben való eligazodáshoz szükséges magatartásformák alakulásának feltételei.

A környezet minél átfogóbb felfedeztetése, megismerése által közvetíthetjük a nemzeti kultúra hagyományait, értékeit, és a társadalmi környezet egyes kulturális „emlékeit”.

Az óvodás gyermek környezeti érzékenységet alapvetően a család által közvetített minták (viselkedési, fogyasztási, életvezetési) határozzák meg. Az óvodai nevelés erősítheti, vagy gyengítheti az otthoni mintát, de a család szerepe ezen a területen is elsődleges a gyermeknevelésben. Mert minél kisebb a gyermek, fejlődését annál jobban befolyásolja a környezete.

A környezeti nevelés célja

A környezeti nevelés, építve a családból hozott környezettudatos szokásokra, a gyermek környezetről szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítésével, rendszerezésével segítse a gyermeki, környezetre figyelő, környezettudatos magatartás alapozását.

A környezettudatosság olyan magatartásforma, melynek gyakorlati célja az „ember – környezet viszony” harmóniájának megteremtése. A környezettudatosság a növény- és állatvilággal, a környezettel kapcsolatos tájékozottságot, érzékenységet és felelősségvállalást jelent.

A környezeti nevelés feladata

- A természet iránti pozitív érzelmi viszonyulások alakítása (attitűd-formálás).
- A környezetről szerzett gyermeki tapasztalatok, bővítése, ismeretek rendszerezése.
- Olyan szokások és szokásrendszerek, viselkedési formák, képességek alakítása, amelyek meghatározók a természetes és az ember által létrehozott (épített, társadalmi) környezettel való harmonikus kapcsolat alakításában (környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek alakítása, fejlesztése).

Óvodánkban a környezeti nevelés megvalósításának színtere az óvodai élet, tevékenységformája a külső világ tevékeny megismerése.

Az óvodapedagógus feladata

- a környezeti értékek felismertetése, ismeretszerzés feltételeinek megteremtése - élménypedagógiával megvalósuló cselekvéses tapasztalatszerzés
- pozitív érzelmi viszony formálása az élő- és élettelen természettel kapcsolatban
- a környezettudatos magatartás alakítása, az óvodában megtapasztalt környezet - és természetvédelemmel kapcsolatos értékrenddel
- tudatos, felelősségteljes cselekvés megtapasztaltatása a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások gyakoroltatása során
- készségek, képességek fejlesztése, amelyek szükségesek az ember környezete és kultúrája megértéséhez (értelmi, szociális, empátias)

Alapvető jelentőségű óvodásaink környezettudatos magatartásformálásában a felnőtt modell, az óvodapedagógusok személyisége és környezetkultúrája, viselkedése. Az általa tanúsított környezeti vonatkozású cselekvések (tisztasággal, hulladékkal, élőlényekkel, energiával kapcsolatban) a gyermekek számára minták, amelyeket követnek.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

7.1. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

Intézményünkben a gyermekek felvételét a mindenkor érvényes tanügy igazgatási feladatnak megfelelően végezzük.

A fejlődés, folyamat jellegű, amely a gyermek óvodába fogadásával kezdődik. A 3-6 éves életszakasz feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészítjük a következő életszakaszt.

7.1.1. Az iskolába lépés feltételei, az óvoda sikerkritériuma

A nemzeti köznevelési törvény (Nkt.) 45. § (2) bekezdés hatályos rendelkezése szerint:

*„A gyermek abban az évben, amelynek **augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek **hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.**”***

Az iskolába lépés elsődleges feltétele a gyermek érettsége, amely különböző életkorban alakulhat ki, ezáltal nagy egyéni eltéréseket mutatva. Mindezt figyelembe véve tárjuk fel, mikor válik stabillá a gyermek, - testileg, lelkiileg, szociálisan, pszichikusan - a sikeres iskolai élet megkezdésére, illetve ehhez kapcsoljuk mindazon mutatók összességét, amelyek az óvodáskor végére a fejlődés várható jellemzőjeként jelennek meg pedagógiai munkánk eredményeként.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá

szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

3. Testi (biológiai, szomatikus) érettség

2.a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

Lelki (pszichés) működések érettsége

2.b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális érettség

2.c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Mozgás

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban

- A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult a nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50 – 100 m távolságot kitartóan végig futni.
- A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik.
- Tudnak helyben labdát pattogtatni.
- A különböző verseny játékok, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők,

Külső világ tevékeny megismerése – a környezet mennyiségi és formai összefüggései során

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb –és tágabb környezetük iránt.
- A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat, problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni
- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:
 - Tudják lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat,
 - Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára,
 - Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit,
 - Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat a napszakok tevékenységeit.
 - Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait, és különbségeit.
- Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat.
- Óvják környezetük tárgyi,- természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk.
- Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban.
- Önállóan gyakorolják- dajkák bevonásával- a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

Ének- zene, énekes játék, gyermektánc

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, mūdalt.
- A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.
- Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.
- Ismerik a zenei fogalom párok jelentését.
- Képesek érzékelteni az egyenletes lüktetést, a motívum hangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.
- Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.
- Próbálkoznak az improvizálással.
- Képesek dallambujtatást végezni.
- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.
- Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését. A vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik.
- Az eszközöket készségszinten kezelik.
- Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.
- Képalkotásukban megjelenik a tér, síkba való átfordítása.
- Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismeretük, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásai, kialakul saját forma-nyelvük.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.
- Használják a népi, nemzeti, etnikai kultúrában megjelenő díszítő motívumokat.

Verselés, mesélés

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rigmusokat.
- Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.
- Képesek saját vers és mesealkotásra, összefüggő mese, történetet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére kifejezésére.
- Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.
- A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.
- Az etnikai kultúrkincsből ismernek verseket és meséket.
- A szülők részt vesznek mesék közös feldolgozásában,
- Visszajelzésekből értesülünk, hogy gyakoribbá válik a szülők otthoni mesemondása.

Anyanyelv és értelmi nevelés

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben használják az elvont kifejezéseket.
- Beszédfegyelmük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás jellemző.
- Bátran és szíves kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.

- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- Az etnikai gyermekek is megértik és helyesen alkalmazzák az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képesek magukat megértetni.

Munka

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.
- Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képesekké válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárás, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolják.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- Képesek-életkori szinten,- saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására.
- Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának gondozásának igénye
- Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki, és szociális érettség.

8. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél törekszünk a megfelelő információk feltárására, és ennek tükrében végezzük nevelő, fejlesztő és oktató munkánkat. Óvodánkban fejlesztőpedagógus tart felzárkóztatást célzó egyéni foglalkozásokat az iskolai élet megkezdését megelőzően.

8.1. GYERMEKVÉDELEM

“Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

/Tamási Áron/

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. Törvény rendelkezései az irányadóak.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki jogok tiszteletben tarása, védelme, erősítése, érvényre juttatása.

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente legalább egy alkalommal szóban értékelik a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül - a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következetesség – kiemelten fontos. Az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Gyermekvédelem alapja

- Gyermeki Jogok Chartájának betartása Gyermekvédelmi és a köznevelési törvény

Felelőse

- A gyermekvédelmi felelős
- Csoportos óvodapedagógusok

Célja

- Figyelemmel kísérni és a lehetőségekhez mérten pozitív irányba befolyásolni a gyermekre ható környezetet.
- Kiszűrni és felmérni a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek életkori érettségtől eltérő viselkedési és pszichés zavarait.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének nyomon követése, ehhez szükséges feltételek meglétének figyelemmel kísérése.
- A gyermekvédelem preventív, speciális és gondozói tevékenységével segíteni a gyermekek pozitív személyiségfejlődését.

Feladata

- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi és szociális szervekkel.
- A családok helyzetének tapintatos feltárása. A csoportos óvodapedagógusokkal együtt a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű /anyagi, erkölcsi, egészségi, nevelési-neveltségi/, halmozottan hátrányos helyzetű, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, védelembe vett gyermekek felmérése, segítése a szülők tájékoztatásán keresztül.
- Családjuk segítése a megfelelő fórumokhoz való irányítással (Pedagógia Szakszolgálat, Gyermekjóléti szolgálata, Polgármesteri Hivatal Szociális Iroda, egészségügyi és közművelődési intézmények).
- Bizalom teli kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról, kedvezményekről.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődése érdekében összekötő kapocs szerepének ellátása: család, pszichológus, fejlesztő pedagógus, szakértői bizottság közt.
- Folyamatos tájékozódás a gyermekvédelemmel, sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos törvényi változásokról, helyi rendeletekről; s azokról a nevelőtestület tájékoztatása, illetve beépítése munkánkba.
- A gyermekvédelmi feladatok körültekintő ellátása, a pedagógiai titoktartás betartása, az ügyintézés empátikus végzése.

Preventív gyermekvédelem

- Az óvodapedagógusok és a szülők közti jó kapcsolat, együttműködés kialakítása (őszinte, bizalmas, meghitt, segítőkész).
- Nevelési eljárásokban összhang kialakítása.

Segítő nevelés

- Fontosnak tarjuk, hogy az együttéléshez nélkülözhetetlen ismereteket elsajátíttassuk a gyermekekkel – kialakítsuk a helyes viselkedési szabályrendszert, pótoljuk a hiányzó ismereteket.
- A személyiséglapokon rögzítjük az e téren végzendő feladatainkat.
- Fejlesztő tevékenységünkben aktívan részt vesz fejlesztő pedagógusunk, ezenkívül bevonjuk óvodánk logopédusát, szükség esetén a Pedagógia Szakszolgálat pszichológusait, a gyógypedagógiai segítő szolgálatok munkatársait.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- Kapcsolattartás a külső intézményekkel (Alapszolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálat, Polgármesteri Hivatal Szociális Irodája, Egészségügyi-, közművelődési intézmények). Továbbképzéseken, tanácskozásokon való részvétel.
- Szükség esetén esetmegbeszéléseken való részvétel.
- Szükség esetén a jelzőrendszereken keresztül az illetékes szervek értesítése.
- A gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények nevének, címének, telefonszámainak közzététele.

Intézkedések, tevékenységek

- Óvodánkban a felzárkóztatás, mint segítő tevékenység az egyéni, differenciált fejlesztés eszközével szolgálja az esélyegyenlőség megvalósítását, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a beilleszkedési zavarok korrekcióját.
- Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál számukra.
- A gyermek egyéni, differenciált fejlesztését az óvodapedagógus a saját megfigyelései alapján, szükség esetén szakemberek vizsgálatainak eredményei, javaslatai figyelembe vételével végzi. Óvodánkban a prevenció és a korrekció funkcionál a gyermekek beilleszkedési zavarának esélyegyenlőségét, a szociális hátrányokból eredő

fejlődésbeli elmaradás enyhítését segítő, tevékenységként. Ez az óvodába kerülés pillanatától kezdődik és annak befejezéséig tart.

A segítő tevékenységek célja

- Olyan pedagógiai környezet alakítása, amely segítséget ad a gyermek meglévő hátrányainak csökkentésére, a felzárkóztatásra.

Prevenció

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő, mindennapokat átható fejlesztések biztosítása a fejlődés szenzitív időszakainak figyelembe vételével.
- Minden gyermekre kiterjed az óvodai élete alatt. Ennek a célja a lehetséges problémák megelőzése. Feltétele, az adott életkori sajátosságok és a csoportba tartozó gyermekek ismerete. A preventív fejlesztést az életkorra legjellemzőbb tevékenységi formákhoz kapcsoljuk.
 - 3-4 éves kor: nagymozgások, testséma
 - 4-5 éves kor: testséma/oldalasság, szem-kéz koordináció, egyensúlyérzék
 - 5-6 éves kor: percepció, finommotorika

Korrekcio

- Ez a pedagógiai tevékenység a különféle elmaradások, funkciózavarok rendezésére szolgál.
- Ezt meg kell előznie (pszichikai) vizsgálatnak, amelyet szakember végez (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus, gyógypedagógus). Pontosabban behatárolja a lemaradás területét és mértékét, ehhez keres foglalkozási formákat és eszközöket segítve a pedagógus munkáját.

8.2. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

8.2.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos, vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképeség zavara miatt.

A speciális nevelési szükséglet nem, a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít. Ez a megjelölés lényegesen általánosabb a korábbinál, szándékosan kerül, valamennyi fogyatékosági kategória konkrét megnevezését. Ezzel egyben elszakad az orvosi jellegű osztályozástól, ezt felváltja a pedagógiai hangsúly.

Kiterjed a kevésbé pregnáns, inkább átmeneti jellegű, ill. a nem egyértelműen organikus eredetű nevelési szükségletre (pl. a diszlexiák típusai, tanulási problémák pszichés okok miatt) is, melynek eredete nem ritkán emocionális, vagy szociális jellegű.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed, az:

- **Érzékszervi, (látássérült, hallássérült)**
- **Értelmi, (enyhe fokban sérült)**
- **Beszéd fogyatékos,**
- **A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre,**
- **A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre,**
- **A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére.**

A helyi nevelési rendszer szerves részeként működik, a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével.

Az irányelvek főbb pontjai

- A fogyatékos gyermekek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy a fogyatékoságot megállapították. Olyan többlétszolgáltatással kell kiegészíteni a nevelési gyakorlatot, amelyik a fogyatékos gyermekek sajátosságaihoz igazodik.
- Az óvodai nevelés új módon kiegészíti, bizonyos esetekben korrigálja a családi nevelést.

Az irányelvek intézményünkre vonatkozó része

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek,
- A gyermekeknek joga, hogy állapotuknak megfelelő gyógypedagógia ellátásban részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlégtör kialakítása segítse.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.
- A fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.

Céljaink

- Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben, biztosítsuk a gyermekek integrált nevelését, esélyegyenlőséget,
- Javuljon a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése,
- Csökkenjenek a fogyatékból adódó hátrányok,
- Természetessé váljon a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Általános feladatok

A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő.

- Az egyéni fogyatékból fakadó, hiányzó-vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzó pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A fejlesztés céljait, minden esetben a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

Feladatok

Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása.

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására,
- következetes használatára, megóvására nevelés.
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékoság, típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- A kognitív funkciók, (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés)
- Motoros képességek, (alapmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly)
- Beszéd –és nyelvi képességek fejlesztése, (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.)
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása
- Szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékoság függvényében, más-más hangsúlyt kap.

Sérülés specifikus fejlesztés feladatai

1. Érzékszervi- sérült gyermek fejlesztésének feladatai

a) Látássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A látássérült gyermekek, nevelés szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. Kiemelt hangsúlyt kap; az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéniát, különösen a szem és a kéz tisztántartása. Mindvégig figyelembe kell venni a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

Vak gyermekek fejlesztésének feladatai

- Játék közben, az ép érzékszervek aktiválására, mozgás-ritmus, téri tájékozódás fejlesztése.
- Testkultúra kialakítása, tartáshibák megelőzése, fejlesztése.
- Életkoruknak és sérülésük mértékének megfelelő önállóság kialakítása (önkiszolgálás)
- A környezet valóságáé megismertetése, sokszíé érzékeltetéssel, az eszközök tapinthatóságának biztosításával, támpontokhoz kötött téri tájékozódással.
- Akusztikus minták, mozgás és verbális kifejezések használata az ismeretszerzésben

Alig látó gyermek fejlesztésének feladatai

Adottságaik szerint tapintó-halló, vagy látó –halló (tapintó) életmódra készíthetők fel, de fontos a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlesztése is. A fejlesztés területei megegyeznek a gyengén látó gyermekek fejlesztésével.

Gyengén látó gyermekek fejlesztésének feladatai

Látásukat sokkal közelebből, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optika eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.

- A testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása és az ehhez szükséges környezet megteremtése. (dönthető asztallap, világítás)
- A környezet vizuális megismertetése, látás használatának megtanulása a távoli és közeli környezetben.
- Nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság kialakítása.
- Térbeli tájékozódás fejlesztése a látás használatával.
- A kézügyesség, a finommozgás fejlesztése az írás előkészítése.

b) Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai

Súlyosan hallássérült –siket--és enyhén hallá sérült-nagyothalló- gyermekek esetében a halláskárosodás miatt, az érthető kiejtés elmarad, ennek következtében, a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás korlátozódhat az egész személyiség megváltozhat. A speciális ellátással a súlyos következmények kialakulása csökkenthető.

A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben.

Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, amely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

Súlyos fokban hallás sérült gyermekek fejlesztésének feladatai

- A hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése
- Kognitív funkciók-, és a grafomotoros funkciók fejlesztése
- Érzelmi fejlesztés, az önkiszolgálás fokozása.
- A beszédértés, szókincs a szájról olvasási készség, érthető kiejtésre nevelés.

Enyhe fokban hallás sérült gyermekek fejlesztésének feladatai

Az emberi beszédhang és környezet korlátozott felfogására képesek. Beszédfejlődésük késve, speciális segítséggel indul meg.

- A nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény- és tevékenység erősítése, a beszédérthetőség javítása.
- A nyelvi kommunikáció, helyzetekhez kötött alkalmazása, a megnyilvánulást segítő eszközrendszer használata, a családi-szociális háttér bekapcsolása a fejlesztés rendszerébe.

2. Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.

3. Beszéd fogyatékos kisgyermekek fejlesztésének feladatai

Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyskalkulia, súlyos orrhangzóság stb.) miatt eltérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós háritásában, megtagadásában,

ill. általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kineztiázis, auditív, vizuális, vizuomotoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása.
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek helyi fejlesztési gyakorlata

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

Speciális ellátás rendszere

Terület	Fejlesztési terápia	A megvalósulás formája	Fejlesztési kompetenciák
MOZGÁS	Prevenció. Korrekció. Prevenációs, korrekciós torna Nagymozgás, finommotorika fejlesztése	Mikro csoportos, esetenként egyéni, páros	Gyógy-testnevelő Fejlesztőpedagógus <i>Óvodapedagógus</i>
BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Komplex logopédiai terápia Dráma pedagógia Prevenációs program	Mikro csoportos esetenként egyéni, páros	Gyógypedagógus, logopédus Fejlesztőpedagógus Dráma pedagógus óvodapedagógus <i>Óvodapedagógus</i>
RÉSZKÉPESSÉGEK Terület	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia, Sindelar-program Fejlesztési terápia	Mikro csoportos, Egyéni, vagy páros A megvalósulás formája	Fejlesztőpedagógus Sindelar- fejlesztő <i>Óvodapedagógus</i> Fejlesztési kompetenciák

PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARAI	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Szenzoros integrációs terápia elemei Relaxációs terápia elemei	(kis) csoportos esetenként egyéni, páros	Gyógy-testnevelő, Fejlesztőpedagógus <i>Óvodapedagógus</i>
TANULÁSI FOLYAMATBAN AKADÁLYOZOTT	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Komplex -dyszlexia -diszkalkulia preventív terápia	Mikro csoportos Egyéni, vagy páros	Fejlesztőpedagógus <i>Óvodapedagógus</i>

1.) A megelőzés feladatai közé tartozik, hogy már középső csoportban, a csoportban dolgozó óvónő javaslatára, megfigyelései alapján, a fejlesztőpedagógusok által kidolgozott helyi szempontsor kritériumai szerint, és 4 éves korban DIFER mérés eredményeit figyelembe véve, a gyermekek differenciált fejlesztésben részesülnek. A helyi program kiemelt fejlesztési feladatai, alapját képezik a fejlesztési gyakorlatnak.

2.) A fejlesztés gyakorlata

A fejlesztőtevékenységek színterei

- Csoportszobai integráció: sérülés-specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógusok, tervezett tevékenysége
- Gyógypedagógus irányításával, közreműködésével végzett tevékenység
- Együttműködés a szülőkkel

3.) A fejlesztési tevékenység értékelése

- fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente)
- megfigyelési napló bejegyzései alapján (évente)
- a fejlesztőpedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó tesztekkel: (évente)
- állapotváltozásról kontrollvizsgálat a Szakértői Bizottságnál

Szükséges feltételek

Személyi feltétel: gyógypedagógus

Tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez speciális tárgyi eszközigénye nincs, mert:

Alapvető tárgyi eszközök azonosak program specifikus eszközökkel:

- Nagyméretű tükör, egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák hengerek).
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok

Sikerkritériumok

- Komplex szakvélemények figyelembevételével, segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, melyek alapján tervezzük a speciális fejlesztést.
- Speciális módszerekkel, terápiás eljárásokkal ismerkedünk, a sérüléshez megfelelő fejlesztést
- alkalmazunk.
- Az együttműködés az óvoda dolgozói között a tervezésben feladatok megosztásában megvalósul.
- A szülők támogató együttműködése folyamatos.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- Képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.
- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- Kompenzációs technikákat elsajátítanak.
- Figyelem összpontosításra képesekké válnak.

8.2.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és intézményen kívüli együttműködések lehetőségével. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Terveink közé tartozik tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, majd tehetségfejlesztő munkacsoportok létrehozása az alábbi területeken.

Tehetséggondozó Műhelyek

A gyermeki képességek kibontakoztatására és megerősítésére óvodánk gazdagító - tehetséggondozó műhelyeket működtet a gyermekek számára.

1. Kreatív műhely célja

- alkotás örömeinek biztosítása, a gyermekek tér, forma, színeképzetének gazdagítása
- elképzelések, új ötletek kipróbálása, megvalósítása
- esztétikai igényesség alakítása
- új technikák megismertetése, finom kézmozgás ügyesedése

2. Környezetvédelmi műhely célja

- környezet megismerésére, felfedezésére, vizsgálódások, lehetőségek biztosítása
- környezetvédelem gyakorlatban való megismertetése, környezettudatos magatartás alapozása
- élménynyújtás, tapasztalatszerzés a természetben
- természettudományos ismeretek elmélyítése

3. Zenei műhely célja

- érzelmek nyújtása, érzelmek átadása
- minél magasabb szinten jártasság, tudás megszerzése a zenében
- a kompetencia alapú oktatás eszközrendszerének eredményes ötvözete a zenei neveléssel

4. Dráma műhely célja

- az iskolai érettséghez szükséges készségek, képességek alakítása, megerősítése
- kudarc tűrőképesség, társas kompetenciák fejlesztése
- kommunikációs és metakommunikációs készségek fejlesztése
- kreativitás, gondolkodás, figyelem fejlesztése

5. Mozgás műhely célja

- gyermekek ügyességének, állóképességének, edzettségének, mozgáskultúrájának fejlesztése
- a gyermek cselekvésen, játékon keresztül tapasztalja meg önmagát, társait és a körülvevő világot
- kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességeit és az egyes szervek teljesítőképességét

6. Matematika műhely célja

- az észlelési folyamatok és a teljes kognitív gondolkodás tökéletesítése
- új matematikai eszközök, játékok megismerése
- ok-okozati összefüggések felismerése, döntéshozataluk, önismeretük fejlesztése

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közé sorolható az a gyermek, aki kiemelten tehetséges:

- átlag feletti általános és speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti elkötelezettség és erős motiváció. Tehetséges lehet az a gyermek is, aki az átlag feletti általános és speciális képességei mellett több területen elmaradást mutat (pl. szociális képességek, egyes részképességek). Bizonyos területen különleges, kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek tovább fejlődésének lehetőségét, tehetségük kibontakoztatását a szülőkkel együtt keressük meg.

Óvodapedagógus feladata:

- Az óvodai élet során a gyermek tehetségigéretének felismerése, gondozása.
 - A speciális terület fejlesztése a gyermek fejlettségét figyelembe vevő tevékenységek, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.
 - Kreativitásának fejlesztése.
 - Szociális képességek és akarati tényezők fejlődésének támogatása.
- A szülő folyamatos tájékoztatása, segítése a tehetségpontok elérésére.

8.3. AZ ÓVODÁNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI

Lehetőség szerint az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusoknak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is.

Amennyiben erre nincs lehetőség – nem óvodapedagógus irányítja a tevékenységet – felügyeletet kell biztosítani.

A szolgáltatások igénybevevőit nyilatkoztatjuk a igénybevételéről, majd ezt követően alakítjuk ki a szolgáltatások körét. (Csak abban az esetben szervezzük meg, ha legalább 10 fő igényli.)

A szolgáltatásokon való részvétel - amennyiben nevelési időben szerveződik- ingyenes.

Az alábbi táblázatban a szervezett szolgáltatások jelennek meg.

Szolgáltatás tartalma	Szolgáltatás ideje	Szolgáltatást igénybevevők köre	Szolgáltatást vezeti	A szolgáltatást felügyeli
Logopédia	Nevelési időben	4 - 6 évesek	Logopédus	Óvodapedagógus
Ovi-foci	Nevelési időben	5 - 6 évesek	Testnevelő tanár	Óvodapedagógus
Hittan	Nevelési időben	3 - 6 évesek	Hitoktató	Óvodapedagógus
Részképesség fejlesztés	Nevelési időben	5 - 6 évesek	Fejlesztőpedagógus	Óvodapedagógus
Angol vagy bármely nyelv	Nevelési időn túl	4 - 6 évesek	Tanár	Óvodapedagógus
Gyógytestnevelés	Nevelési időben	3 - 6 évesek	Gyógytestnevelő	Óvodapedagógus
Néptánc	Nevelési időben	4 - 6 évesek	Néptánc tanár	Óvodapedagógus

A szolgáltatások dokumentumai

- szülők igényeit felmérő kérdőívek (szülők aláíró nyilatkozata a szolgáltatás igénybevételéről és a feltételek vállalásáról)
- megállapodási szerződés a „szolgáltatóval”, mely tartalmazza a szolgáltatás: célját, feladatát, időrendjét, díjazását, a programtervet, a vezető jóváhagyásával)
- működési dokumentumok: gyermekek nyilvántartása, tapasztalatok, feljegyzése

9. AZ INTÉZMÉNY INTEGRÁCIÓS PROGRAMJA

Az integrációs programunkkal célunk

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek:

- esélyegyenlőségének növelése,
- a hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteinek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítés.

Feladatunk

A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató programok szervezése.

Területei

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

1. szervezési feladatok
2. a nevelőtestület együttműködése
3. a pedagógiai munka kiemelt területei
4. a gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok
5. együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
6. óvoda – iskola átmenet támogatása
7. szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
8. intézményi önértékelés, eredményesség

1. Szervezési feladatok

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása, valamint teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása érdekében kapcsolatot építünk ki
 - a védőnővel, háziorvossal
 - az Alapszolgáltatási Központtal
- Beiratkozáskor fokozottan figyelünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlására az óvodai csoportok kialakításánál.
- A gyermekek minél kevesebb óvodai hiányzása érdekében
 - szülői értekezleteken,
 - egyéni beszélgetések alkalmával alkalmazzuk a meggyőzés pedagógiai módszerét.

2. A nevelőtestület együttműködése

- Óvodánk nevelőtestülete és alkalmazotti közössége rendszeresen tart
 - munkatársi értekezletet,
 - szakmai megbeszélést,
- Tervezett látogatást szervezünk az óvodavezető, helyettese és a munkaközösség vezetőikkel, ahol nézzük az
 - egyes gyermekek fejlődését,
 - alkalmazott pedagógiai módszereket,
 - további feladatokat.

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

A gyermekek óvodai felvételétől, óvodai életének megkezdésétől kezdve a következő pedagógiai eljárásokat alkalmazzuk:

- Anamnézis felvétele az óvodába lépéskor
- Tudatosan tervezett folyamatos és rendszeres tervező és megvalósító pedagógiai munkával segítjük:
 - Egészséges életmód, egészségtudat, egészséges táplálkozási szokások kialakítását.
 - Szeretetteljes légkörben segítjük az intézményes nevelésbe való beilleszkedést, érzelmi nevelést és szocializációt.

- Értelmi fejlesztést.
- Anyanyelvi nevelést. Szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédészlelés fejlődését.
- Hátrányos helyzetű gyermek differenciált fejlesztését, egyéni bánásmóddal az esélyegyenlőség megteremtését.

4. A gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

- Az óvoda háziorvosa és védőnője rendszeresen vizsgálja a gyerekeket. Ezeken a szűrővizsgálatokon felhívják a figyelmet az esetleges problémákra, a vélhetően szükséges egyéni, illetve szakorvosi vizsgálatokra.
- A szülői értekezletek témái közé beépítjük a tanácsadás lehetőségét a védőnők bevonásával.
- A szociális hátrányok csökkentése érdekében lehetőséget teremtünk a gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételére. Aktív kapcsolatot tartunk a szociális ellátórendszerrel.

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése, hátránykompenzációja érdekében kapcsolatot építünk az alábbi szervezetekkel:

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat
- Védőnői hálózat
- Szakmai szolgáltatók

Célunk, hogy e szervezetekkel való együttműködés eredményeképpen az esélyegyenlőségi pedagógiai célok megvalósuljanak. A különböző partnerekkel és szervezetekkel való kapcsolatunk, közös munkánk, erőfeszítésünk hozzásegíti a családokat és a gyermekeket a hátrányok csökkentéséhez, az életesély növeléséhez.

6. Óvoda – iskola átmenet támogatása

- Az iskolai életmódra való felkészítés során fokozott hangsúlyt fektetettünk a képességfelmérés eredményeire, és az abból adódó feladatok figyelembevételével
 - a motivációra,

- a minél sokoldalúbb ismeretszerzési lehetőségre, a gyakorlás biztosítására a
- tanulási képességek megalapozása érdekében,
- a tudás és az alkotóvágy kialakítására, erősítésére a minél gyakoribb pozitív
- megerősítés módszerével.
- Szülői értekezleten, egyéni megbeszéléseken iskolával közösen tanácsadással segítjük a szülőket az iskolára való felkészítéshez.
- A gyermekek számára iskolalátogatást szervezünk.
- Az iskolával kapcsolatot tartunk, és információt cserélünk a gyermekek haladási üteméről.

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

- Minden szülővel személyes, közvetlen kapcsolatot alakítunk ki annak érdekében, hogy
 - a szülők kérdéseikkel, bizalommal forduljanak a pedagógusokhoz és az
 - óvoda vezetéséhez,
 - megismerjük a családok szokásait, értékrendjét a gyermek szociális háttérét,
 - közös rendezvényeinken minél többen vegyenek részt,
 - bekapcsolódjanak az óvoda életébe.
- A gyerekekről fejlődési naplót vezetünk, amelyben az óvodába érkezéstől folyamatosan rögzítjük fejlődésüket
- A tájékoztatás alapjául
 - a fejlesztési napló bejegyzései,
 - a gyermek alkotásai,
 - a nyílt foglalkozásokon való részvétel lehetőségei szolgálnak.

8. Intézményi önértékelés, eredményesség

Munkánk eredményességének, a hozzáadott értéknek a kimutatása céljából mutatókat állítunk fel, melynek teljesülését mérjük, rögzítjük. Az eredményességi mutatók kiterjednek a programunk valamennyi területére.

A Pedagógiai Programunk tartalmának gyakorlati megvalósítási folyamatát, ütemezését a mindenkori intézményi munkatervben határozzuk meg.

10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

10.1. AZ ÓVODA ÉS AZ AJAKI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ KAPCSOLATA

A katolikus nevelés nem képzelhető el a helyi katolikus egyház plébánosa nélkül. Igyekszünk jó kapcsolatot ápolni, valamint a közös programok még jobban összekovácsolnak bennünket. A templom és az óvoda jelképes összekötése a tevékenységek megerősítése során valósul meg.

10.2. KAPCSOLATUNK AZ EGYHÁZAKKAL

A lelkiatyákkal jó kapcsolatot alakítottunk ki, és együttműködésünk gyümölcsöző.

A hitoktatást a kis, a középsős és nagycsoportos korú gyermekek körében biztosítjuk.

A hitoktatókkal jó kapcsolatot igyekszünk kialakítani, kérésükre az óvodapedagógusok segítik munkájukat.

10.3. KAPCSOLAT A KATOLIKUS PEDAGÓGIAI INTÉZETTEL

Rendezvényeikről, továbbképzéseikről rendszeresen tájékoztatnak, amelyen lehetőség szerint részt veszünk.

10.4. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Ennek fontos feltétele, hogy jó együttműködés alakuljon ki az intézmény és a családok között. A szülők ismerik legjobban gyermeküket, szokásaikat, igényeiket, az óvónő viszont szakmai képzettsége, ismeretei alapján megfelelő és hatékony segítséget tud adni ahhoz, hogy a gyermekek fejlődését mi szolgálja leginkább. Fontos e kapcsolatban, hogy a szülőt egyenrangú partnerként kezeljük, nyílt, őszinte, korrekt kapcsolat alakuljon az óvónő és a szülők között.

A kapcsolat helyes alakításának érdekében az óvónőknek meg kell szervezni az együttműködés formáit, a szemléletformálás színtereit és módját, az információ áramoltatását, valamint lehetővé kell tenni, hogy a szülő betekintést nyerjen az óvoda mindennapi életébe, tartalmi munkájába, mely által megismerheti azokat a lehetőségeket, melyek a gyermekek egyéni fejlesztéséhez hozzájárulnak. Biztosítani kell, hogy ismerjék meg a szülők azokat a jellemzőket, melyek az egyes korosztályokra vonatkoznak (fejlődés várható eredményei), a csoport programja alapján.

Fontos a kapcsolattartás formáinak megismertetése is, hogy a szülő tisztában legyen azzal, hogy mikor és hol kaphat felvilágosítást gyermekek fejlődési üteméről az óvodai élet zavarása nélkül.

Kapcsolattartási formák

- Óvodába lépés előtt az óvónő meglátogatja a gyermeket családi környezetében.
- A későbbiekben csak azoknak a gyermekeknek látogatása szükséges a családban, ahol arra a gyermek személyiségének alakítása, fejlesztése, vagy a családi körülmények változásai ezt indokoltá teszik.

Az óvodai beszoktatás során arra törekszünk, hogy a gyermek és a szülő ismerje meg óvodánk szokásrendszerét.

A napi kapcsolattartás néhány perces időt vegyen igénybe. A reggeli érkezés időszakában, illetve a hazamenetel előtt.

Szülői értekezleteken való részvételre ösztönözni kell a családokat, melynek leghatékonyabb eszköze a változatos módszerekkel vezetett, tartalmas beszélgetések, melyre példát adhat az óvónő. Minden évben két csoport szülői értekezletet tartunk.

A nyílt napok idején a szülők folyamatos napi tevékenység és szokásrendszert, gyerekük viselkedési formáit, az egy-egy területen tapasztalható fejlődést, kitartást, felelősségérzet alakulását, szabálytudat szintjét, stb., ismerhetik meg. Példát kaphatnak arra, hogy melyek azok az eredményes módszerek, amelyekkel elősegíthető a gyermekek fejlesztése. Évente két nyílt napot tartunk.

Az óvodásgyermekek szülei „Szülői Szervezet”-be tömörülve érvényesítik jogaikat, maguk közül választott érdekképviselőt által, akik az érdekegyeztetéseket, és érdekérvényesítéseket a többi szülő megbízásából ellátják. Összekötőkapocsként szolgálnak az óvoda és a szülői ház között.

10.5. AZ ÓVODA ÉS ISKOLA KAPCSOLATA

Az iskola vezetésével, a tanítókkal igyekszünk közvetlen, együttműködő kapcsolatot kialakítani és fenntartani kölcsönösen segíteni egymás munkáját.

A kapcsolat formái

- Szeptember elején az átmeneti problémák enyhítése érdekében, az iskolába lépéskor az óvónők tájékoztatják a pedagógusokat a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, a várható alkalmazkodási nehézségekről.

- Novemberben meglátogatjuk az első osztályos gyermekeket, ahol fő megfigyelési szempontunk: beilleszkedés az iskolai életbe.
- A tanköteles korba lépő gyermekekkel az óvónők április hónapban ellátogatnak az iskolába. Itt ismerkednek a gyermekek az iskolai élet szokásaival. Általa lehetőség adódik arra, hogy az iskolavárást kellemes élményként éljék át az óvodás gyermekek.
- Áprilisban az 1.-2. osztályos tanítónők ellátogatnak a nagycsoportba, ahol tevékenykedés közben ismerkednek a gyerekekkel, a leendő első osztályosokkal.
- Az intézmény vezetői értekezleteken, egymás rendezvényein képviselik intézményüket, illetve képviseltetik magukat megbízott pedagógusokkal az értekezletek, rendezvények témáitól függően.

A kapcsolattartás formái

- Látogatás a Kultúra Házba,
- Látogatás a könyvtárba a gyermekekkel,
- Rendezvényeken való részvétel,
- A nagycsoportosokkal az „Idősek Nappali ellátójába” történő látogatás, különös tekintettel az ünnepek előtti időszakra, egy-egy köszöntő vagy ünnepi dramatikus játék eljátszása az idős emberek megörvendeztetésére.

10.6. KAPCSOLATUNK AZ EGÉSZSÉGÜGGYEL

Az óvoda orvosával, a védőnővel, a fogorvosnővel folyamatosan tartjuk a kapcsolatot.

Segít a szülők felvilágosításában a gyermekkel kapcsolatos egészségügyi problémák, fertőző megbetegedések és az ilyenkor szükséges tennivalók területén. E felvilágosító munkára általában a 3 éves gyermekek esetében szülői értekezleteken kerül sor.

Betegség után igazolja, hogy a gyermek közösségbe mehet.

Évente elvégzi a gyermek kötelező vizsgálatát, amelyet a szülő közreműködésével végez. Testmagasság és súlymérésen kívül tartalmazza a belgyógyászati (meghallgatás) vizsgálatot, a látás- és hallás szűrővizsgálatot. Ez annak érdekében is szükséges, hogy a gyermekekkel kapcsolatosan felmerülő problémák esetén az okokat mielőbb feltárjuk a továbblépés, illetve a gyógyítás érdekében.

E munkát a védőnővel közösen látják el. Mindezeken kívül az általános tisztasági vizsgálatot is elvégzik a védőnők a gyermekek körében, és alkalmanként az óvoda egész területén is végeznek átfogó tisztasági ellenőrzést.

A fogorvos elvégzi az óvodás gyermekek fogászati szűrését, a későbbi problémák megelőzése érdekében.

10.7. KAPCSOLATUNK A PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATTAL

A **Pedagógiai Szakszolgálat** segítségét abban az esetben vesszük igénybe, ha annak szükségét látjuk. Mivel logopédus, fejlesztő pedagógus a Pedagógiai Szakszolgálatból jár hozzánk a kapcsolatunk közvetlen, ha valamilyen kérdés, kérdés merül föl hetente van alkalmunk megbeszélni, illetve telefonon a Pedagógiai Szakszolgálat Vezetőjével is értekezünk, ha szükséges személyesen.

10.8. SPECIÁLIS KÉPESSÉGEKET VIZSGÁLÓ SZAKÉRTŐI BIZOTTSÁGGAL VALÓ KAPCSOLATUNK

Csak a hivatalos formákon belül tartunk kapcsolatot. Szükség esetén a személyes megkeresés is dominál az óvónők részéről, amennyiben a gyermekek érdeke azt megkívánja. Szakértői Bizottsághoz akkor küldünk gyermeket, ha fejlesztése nem oldható meg az óvodai, illetve később az iskolai nevelés során, valamilyen fogyatékosság fennállása miatt. Ilyenkor a szülőkkel egyeztetünk és az egészségügyi szervek véleményét is kikérjük.

10.9. KAPCSOLATUNK A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZOLGÁLTATÓ INTÉZMÉNYEKKEL

A pedagógiai szakmai szolgáltató intézmény által szervezett szakmai programokon, konferenciákon, továbbképzéseken részt veszünk. Nevelőmunkánk még színvonalasabbá tételéhez megfelelő partnerekre találunk az intézet munkatársaiban, szakértőiben. Segítséget kapunk szakmai problémáink megoldásához. Az eddigiekhez hasonlóan szívesen adunk helyet – a feltételeket megteremtve – egy-egy kihelyezett tanfolyam, továbbképzés megtartásának, amennyiben arra igény mutatkozik. Az óvónők feladatuként jelenik meg ilyen esetekben a szervezés lebonyolítása az óvodavezető irányításával.

10.10. KAPCSOLATUNK A HELYI ÖNKORMÁNYZATTAL

Az önkormányzattal, építőjellegű napi kapcsolattartásra törekszünk. Az óvodában folyó munkánkat, esetleges problémáinkat, de sikereinket is igyekszünk megismertetni a Képviselőtestület tagjaival, a Polgármesterrel, Jegyzővel.

E kapcsolatban feladatunk:

- Részt veszünk az önkormányzat által szervezett rendezvényeken.
- A város életében kiemelkedő ünnepi eseményeken, felkérés esetén aktívan tevékenykedünk gyermekek, felnőttek egyaránt.
- Kapcsolatot tartunk a Polgármesteri Hivatal szociális ügyekkel foglalkozó előadójával.

10.11. KAPCSOLATUNK AZ ALAPSZOLGÁLTATÁSI KÖZPONTTAL

A városunkban működő gyermekjóléti szolgálat és az óvoda között jól működő jelzőrendszert építettünk ki. A problémás helyzetekről, esetekről értesítjük egymást és a leghatékosabb megoldást keressük a gyermekek érdekeit figyelembe véve, jogait védve.

10.12. KAPCSOLATUNK A KULTÚRA HÁZÁVAL

Törekszünk a közös kapcsolattartásra, igyekszünk kihasználni a Kultúra Háza adta lehetőségeket. (kiállítások, foglalkozások, előadások).

Óvodai rendezvényeket lehetőség szerint a Kultúra Házában tartjuk. (Évzáró műsorok, karácsonyi műsorok, koncertek).

10.13. KAPCSOLATUNK A KISVÁRDA VÁRSZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZETEK HÁZÁVAL

A meghirdetett gyermek és felnőtt programokon lehetőség szerint részt veszünk. (színházbérlet, bábelőadások, felnőtt színdarabok).

11. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Véleményezte

Dátum

Szülői Közösség

2. Elfogadta

Dátum

Nevelőtestület

3. Jóváhagyta

Dátum

Intézményegység vezető

Intézményvezető

4. Érvényességi nyilatkozat

2020.-tól visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

6. Módosítás előírásai

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelő testület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, intézményvezetőségnek.

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában.

8. Fenntartói jóváhagyó nyilatkozat

A Debrecen – Nyíregyházi Egyházmegye az Ajaki Tamási Áron Katolikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Óvoda és Bölcsőde módosításokkal egybeszerkesztett Óvodai Pedagógiai Programját jóváhagyta.

Dátum: Debrecen, 2020.04.30.

Molnár Katalin
EKIF főigazgató

Palánki Ferenc
Debrecen – Nyíregyházi Egyházmegye
megyéspüspöke